

Gemeente Zevenbergen

de Hoge Raad van Adel

Nassaulaan 18
2514 JT 's Gravenhage

Uw kenmerk	Uw brief van	Ons kenmerk	Doorkiesnr.	Verzonden
	*	*	0168-408430	Datum : 4 maart 1997

Onderwerp : aanvraag advies m.b.t. gemeentevlag

Geachte heer/mevrouw,

Per 1 januari 1997 zijn de gemeenten Fijnaart en Heijningen (ca. 6.200 inwoners), Klundert (ca. 6.700 inwoners), Standdaarbuiten (ca. 3.000 inwoners), Willemstad (ca. 3.400 inwoners) en Zevenbergen (ca. 16.200 inwoners) samengevoegd tot één nieuwe gemeente. Bij deze gemeentelijke herindeling werden tevens enkele grenscorrecties toegepast, waardoor de woonkernen Moerdijk en Langeweg, in tegenstelling tot hetgeen tot op dat moment het geval was, volledig deel uitmaken van de nieuw te vormen gemeente. De nieuw gevormde gemeente telt circa 36.000 inwoners, de oppervlakte bedrijkt een gebied van ruim 18.000 hectare.

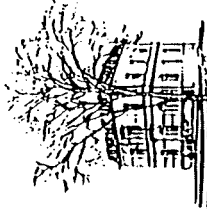
Naar verwachting zal door de gemeenteraad van de nieuwe gemeente binnenkort een discussie gevoerd worden m.b.t de naamgeving van deze gemeente, zodat op korte termijn hierover meer duidelijkheid zal bestaan. In het geval gekozen wordt voor een andere naamgeving dan zal deze krachtens artikel 158 van de Gemeentewet één jaar later officieel gehanteerd worden. In afwachting daarvan wordt, conform de herindelingswet, vooralsnog de werknaam "Zevenbergen" gebezigd. Omtrent de nadere besluitvorming op dit punt, hetwelk op dit moment voor dit verzoek nog niet opportuun is, zullen wij U onmiddellijk informeren.

Omdat het van belang is dat de nieuw gevormde gemeente kan beschikken over een gemeentevlag, verzoeken wij u ons van advies te dienen m.b.t. het vervaardigen van een ontwerp voor een gemeentevlag. Indien m.b.t. dit verzoek nadere informatie gewenst wordt, kunt u daartoe in overleg treden met de heer J.A.M. Hereijgers, hoofd van de afdeling bestuursondersteuning.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Zevenbergen,
de secretaris, de burgemeester,

(mr. drs. C. Baan) (H.W. den Duijn)

Streekarchief Nassau-Brabant

W. v. Meen, ten kermissenname

Prins Hendrikstraat 4, Postbus 140, 4760 AC Zevenbergen, tel. 0168-327930, fax 0168-330871
openingstijden: 9.00-16.30 uur, vrijdag 9.00-12.15 uur; woensdagavond (m.u.v. juli-aug.) 16.30-21.00 uur

Aan
de besturen van de heemkundekringen
in de gemeente Zevenbergen.

Ons kenmerk:

13 oktober 1997

Onderwerp: Bijeenkomst
20 oktober

Geachte besturen,

Graag nodig ik u hierbij uit voor een bijeenkomst, te houden op

maandag 20 oktober a.s. om 20.00 uur in het streekarchief,

ter bespreking van ontwerpen van een gemeentevlag voor de gemeente Moerdijk.

Zoals bij de bespreking van het gemeentewapen het geval was, zal ook nu de heer drs. W.A. van Ham van de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde aanwezig zijn.

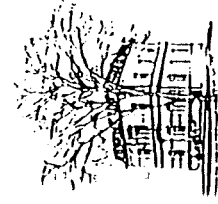
Ik hoop dat u ondanks het vrij late tijdstip van deze uitnodiging in de gelegenheid bent een of twee personen uit uw bestuur af te vaardigen. Wilt u zo vriendelijk zijn het juiste aantal telefonisch aan het streekarchief door te geven.

Met vriendelijke groeten,

de streekarchivaris,

L. J. J. J. J.

R.C.M. Jacobs

^{kopie} Streekarchief Nassau-Brabant

Prins Hendrikstraat 4, Postbus 140, 4760 AC Zevenbergen, tel. 0168-327930, fax 0168-330871
openingstijden: 9.00-16.30 uur, vrijdag 9.00-12.15 uur; woensdagavond (m.u.v. juli-aug.) 16.30-21.00 uur

Het college van burgemeester en
wethouders,
Postbus 4,
4760 AA ZEVENBERGEN.

Ons kenmerk: 345/97j

21 oktober 1997

Onderwerp: ontwerp vlag
gemeente Moerdijk

Geacht college,

Op 20 oktober j.l. zijn vertegenwoordigers van de heemkundekringen uit uw gemeente (met uitzondering van die van Klundert en Willemstad) met de heer Drs. W.A. van Ham van de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde en ondergetekende bijeen geweest om te overleggen over een ontwerp voor een vlag voor de gemeente Moerdijk.

De heer Van Ham had twee hierbij gaande modellen ontworpen die beiden wat symbolen en kleuren betreft aansluiten bij het door u aanvaarde gemeentewapen. Beide modellen ondervonden veel waardering van de aanwezigen. Zoals bij de bespreking van de ontwerpen van het gemeentewapen het geval was, is ook nu weer de besluitvorming snel en unaniem tot stand gekomen. De aanwezigen spraken hun voorkeur uit voor model A. De belangrijkste reden was, vergeleken met model B, dat dit model een rustig beeld geeft en bij het uitwaaien beter tot zijn recht komt. Wij adviseren uw college model A aan de gemeenteraad voor te leggen.

Voor een nadere toelichting verwijs ik u naar het hierbij gaande (concept) advies van de Noordbrabantse Commissie (Bergen op Zoom, 20 oktober 1997). Binnen enkele dagen zal u het definitieve (praktisch gelijkluidend) advies worden toegezonden met een nieuwe afbeelding, waarop de nu erg donkere kleur groen lichter zal zijn uitgevoerd.

Voorts is er nog gesproken over het gebruik van de oude gemeentevlaggen als stads- of dorpsvlaggen. Wij menen dat het gebruik daarvan bij gebeurtenissen of festiviteiten die gericht zijn op de hele gemeenschap van de betreffende stad of het dorp mogelijk moet zijn. Wij veronderstellen dat de oude vlaggen komen te staan in het nieuwe gemeentehuis in de zaal die vernoemd wordt naar de oude gemeente. Vanuit de gemeente zou in voorkomende gevallen toestemming kunnen worden gegeven voor het gebruik van de vlag. Wellicht zouden richtlijnen opgesteld kunnen worden, die aanduiden bij welke gelegenheden gebruik gemaakt kan worden van de stads-/dorpsvlag.

Wij hopen u met dit advies van dienst te zijn geweest.

Hoogachtend,

namens de heemkundekringen,

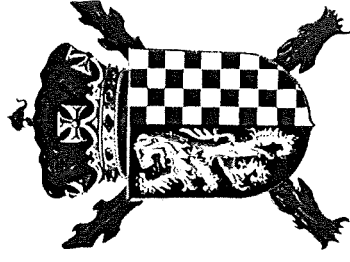
A handwritten signature in black ink, appearing to read 'R.C.M. Jacobs', written in a cursive style.

R.C.M. Jacobs
streekarchivaris

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

van de stichting Brabants Heem

Drs. W.A. van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ Bergen op Zoom
tel. 0164-243265
b.g.g. 0164-241930

Aan burgemeester en wethouders van Zevenbergen
d.t.v. dhr. J.A.M. Herijgers
hoofd afdeling bestuursondersteuning
postbus 4
4760 AA Zevenbergen

ons kenmerk: WB/Zev/04

Bergen op Zoom, 24 oktober 1997

Zeer geacht college,

Hierbij doe ik u hierbij toekomen een rapport, houdende advies betreffende een vlag voor uw gemeente. De voorgestelde vlag 20 oktober l.l. is besproken tijdens een vergadering van de heemkundekringen in uw gemeente. De voorkeur ging uit naar het hier voorgestelde model; ik moge u verwijzen naar de brief van de streekarchivaris dienaangaande van 21 oktober d.a.v.

Wij verzoeken u ons op de hoogte te houden van het verdere verloop van de procedure rond deze vlag. Ook zou de commissie er prijs op stellen t.z.t. over een afdruk van dienaangaande in opdracht van u gemaakte tekeningen te beschikken.

Aan het samenstellen en uitwerken van dit rapport en post, administratie en tekenwerk zijn kosten verbonden, te voldoen na de besluitvorming. Te zijner tijd zult u hiervoor een rekening ontvangen van het secretariaat van deze commissie. Na het realiseren van de gemeentevlag gelieve u een exemplaar daarvan toe te zenden aan het secretariaat, Purmerstraat 14 5628 HE Eindhoven.

Met beleefde groeten en de meeste hoogachting,
namens de commissie,

(W.A. van Ham).

**ADVIES VOOR
EEN VLAG
VOOR DE NIEUWE
GEMEENTE ZEVENBERGEN
(per 1 april 1998 GEMEENTE MOERDIJK)**

INLEIDING

De nieuwe gemeente Zevenbergen (die vanaf 1 april 1998 Moerdijk zal gaan heten) werd per 1 januari 1997 gevormd door samenvoeging van de toenmalige gemeenten Fijnaart, Klundert, Standaardbuiten, Willemstad, Zevenbergen en het gebied Moerdijk. Iedere opgeheven gemeente had een bij besluit van de raad vastgestelde vlag.

vlaggen

Het ontstaan van vlaggen blijkt veel vroeger te liggen dan dat van wapens. Naast de eigen ontwikkeling van vlaggen op zee, zien we een afwijkende ontwikkeling op het land. De banieren waren - evenals de wapens - bedoeld om de herkenbaarheid van legeronderdelen te vergroten. Elk legeronderdeel stond onder leiding van een banier-heer, later baanderheer of baron geheten, omdat deze een eigen vaan of banier voerde. Na het in gebruik raken van wapens (tweede kwart twaalfde eeuw) ging men voor deze banieren de kleuren van de wapenschilden gebruiken, waarop wapenfiguren konden worden afgebeeld. In onze provincie kennen we wapenbanieren van de heren van Bergen op Zoom, Buxtel, Breda, Cranendonk, Cuijk, Heusden, Megen en Ravenstein, maar ook de heren van Sint-Michielsgestel (Van Horne-Perwijs) en Helmond (Van Berlaer) gebruikten dergelijke dundoeken.

Naast vorsten en lagere heren gingen in de dertiende eeuw en later ook steden een banier of vlag voeren. De oudst bekende zijn die van vroegere havensteden, die meestal belangrijke handelssteden waren. Deze steden voerden eigen kleuren en tekens. De banier van de heren van Gistelle op het stadszegel van Axel (1244/5) of de Cuijkse banier op het begin 14de-eeuwse zegel van de stad Grave waren niet alleen bedoeld als herkenningstekens, maar eveneens om aan te geven dat deze steden onder de bescherming van die heren stonden.

Toen dit type vlag in de loop van de 15de eeuw minder ging aanspreken en ontwikkelingen op militair terrein nieuwe eisen stelden, kwam het in de mode om op legervaaandels, gebouwen enz. deviezen of emblemen te plaatsen, als teken van heerschappij, eigendom e.d. Het meest bekende voorbeeld hiervan is wel het Bourgondische (takken)kruis, in onze contreien oorspronkelijk het symbool van het gelijknamige hertogelijke huis. Het symbool bleef ook na het uitsterven van het geslacht in 1482 voortbestaan, zelfs tot in de 18de eeuw (denk aan de gildevaandels). Dit takkenkruis werd tevens het algemene kenteken voor schepen uit de gebieden van het Bourgondische Huis, i.c. de Nederlanden, Spanje, enz. Een stad als Breda kende in de Middeleeuwen een eigen legervaaandel: rood met daarop de drie witte schuinkruisjes. Tijdens de opstand (1568-1648) werden daaraan drie banen in de kleuren van de Prins van Oranje toegevoegd. In die tijd kwam tegenover vaandels en vlaggen met het takkenkruis genoemde Prinselijke driekleur te staan. Deze werd al snel een algemeen teken van de opstand, niet alleen op legervaaandels maar ook op scheepsvlaggen. Vanaf ca. 1630 werd oranje steeds meer door rood vervangen. Vanaf 1796 is het rood, wit en blauw als nationale driekleur aan te merken. Eerst vanaf ca. 1780 werd het gebruik van nationale vlaggen meer en meer algemeen.

Thans wordt een vlag doorgaans gezien als een symbool dat staat voor de gehele bevolking, een wapen als kenteken van het bestuur. Men denke hier als voorbeeld aan het Rijkswapen, alleen in gebruik bij de Rijksoverheid, en de nationale driekleur, die daarnaast door alle inwoners wordt gebruikt.

gemeentevlaggen

Min of meer historische stadsvlaggen komen in Noord-Brabant voor te Bergen op Zoom, Breda, Eindhoven, Grave, 's-Hertogenbosch en Ravenstein. Uitgezonderd Grave, dat in feite de Cuijkse banier gebruikt(e), betreft het hier op een enkele uitzondering na steeds banenvlaggen met de kleuren en de tekens uit het stadswapen.

Bij de viering van het 750-jarige bestaan van de stad 's-Hertogenbosch in 1935 wist de toenmalige Rijksarchivaris in de provincie, mr J.P.W.A. Smit onder meer te bereiken dat banieren van alle gemeenten in de provincie werden gemaakt en gebruikt. Het basisprincipe van elke banier was gelijk: een vierkante Brabantse blokkenvlag (vier bij vier blokken) met in de broektop (= vierkant bovenzijde vlag aan stokzijde) de voorstelling van het gemeentewapen, naar de tekenwijze van Smit. Na genoemde viering werden deze banieren bij schrijven van 9 september 1935 aan de respectievelijke gemeentebesturen aangeboden. Vele daarvan hebben deze lange tijd als 'gemeentevlag' gebruikt, sommige zelfs bij raadsbesluit.

Alhoewel Eindhoven al in 1927 een gemeentevlag instelde, duurde het voor de rest van de provincie nog tot na de Tweede Wereldoorlog voordat het gebruik van provincie- en gemeentevlaggen meer algemeen werd. De eerste gemeenten in deze provincie, die een vlag instelden waren toen Nieuw-Ginneken (1949) en Geertruidenberg (1952). De gemeentevlaggen in onze provincie werden in die tijd veelal ontworpen door de Hoge Raad van Adel. Aanvankelijk paste dit college in zijn vlagontwerpen alleen maar banen toe, omdat het de vlaggen van de Hollandse steden uit het verleden (die in hoofdzaak uit drie of meer banen bestonden) als voorbeeld nam. Daarnaast was er in genoemde Raad een nauwelijks onderdrukte tegenzin ten opzichte van gemeente-, ja zelfs van provincievlaggen. Bij toename van het aantal vlaggen moest men wel naar andere mogelijkheden zoeken (het aantal kleuren en banencombinaties is immers beperkt). Die werd gevonden in een relatie met de wapentekens, een relatie die qua kleuren al lang bestond (veel blauw-gele vlaggen). Op (een van) de banen werd een (van de) teken(s) uit het wapen geplaatst, al dan niet in een nader gestileerde vorm. Later heeft ook de Stichting voor Banistiek en Heraldiek te Muiderberg zich op dit terrein bewogen, door elke gelegenheid aan te grijpen om gemeenten zonder vlag te benaderen en aan te bieden terzake te willen adviseren. Het is jammer dat de kennis van die Stichting op het terrein van de Noordbrabantse geschiedenis onvolledig was. Met ingang van 1987 is in onze provincie de toen opgerichte Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde op dit terrein actief.

De vlaggen, zoals die door de voormalige gemeenten in dit gebied gevoerd werden, weerspiegelen in grote lijnen bovengeschiepte de gang van zaken. Kleuren van en symbolen op vlagontwerpen werden ontleend aan de gemeentewapens.

Op de gemeentevlag van Fijnaart en Heijningen, ingesteld op 25 maart 1976, was het gekroonde gemeentewapen geplaatst, hetgeen minder juist mag worden geacht. Er waren hier onvoldoende motieven aanwezig om het ene symbool (de vlag) met het andere (het wapen) te beladen. Overigens bestond het dundoek uit 6 banen in de lengte (vertikale) van onregelmatige breedte, in de kleuren van het wapen.

De vlag van de gemeente Klundert, ingesteld 26 juni 1979, is geel, beladen met een golvende blauwe baan en drie zwarte schuinkruisjes. De wapenkleuren van het hoofdschild zijn in omgekeerde volgorde weergegeven, hetgeen in de vlaggenkunde een zeldzaam, maar toch niet ongeoorloofd verschijnsel is. Een zwarte vlag wekt overigens minder prettige associaties. De golvende baan vertoont de voornaamste kleur van het hartschild Nassau uit het Klundertse stadswapen.

De gemeentevlag van Standdaarbuiten was ingesteld bij raadsbesluit van 27 juni 1968. De kleuren van het wapen zijn hier gerangschikt in kruisvorm en herinnerden aan de parochiepatroon Johannes de Doper.

De vlag van Willemstad, ingesteld 12 april 1965, heeft een ten opzichte van het ingewikkelde gemeentewapen een vrije vormgeving. Op twee evenhoge banen van wit en groen zijn respectievelijk drie rode schuinkruisjes en drie witte maliën te zien. De bovenhelft van het wapenschild was vertegenwoordigd door een zeer smalle lengtebaan (vertikaal) langs de broeking (aan de stokzijde).

De gemeentevlag van Zevenbergen, ingesteld 24 april 1959, is tamelijk eenvoudig. In het centrum van een wit dundeok zijn de drie rode, X-vormige, schuinkruisen uit het gemeentewapen aangebracht.

Boven de van de voormalige gemeente Hooge en Lage Zwaluwe afkomstige gedeelten van de toekomstige gemeente Moerdijk wapperde tot 1 januari 1997 een blauwe rechthoekige vlag, ingesteld door de raad van Hooge en Lage Zwaluwe op 15 januari 1958. In in het midden zijn de twee gele zwaluwen uit het wapen van de toenmalige gemeente geplaatst.

het ontwerp

Evenals wapens kunnen ook vlaggen de gemeenschapszin in de onderdelen van de gemeente versterken en door het onderstrepen van het eigene bijdragen aan het karakter van het geheel. Het instellen van gemeentevlaggen gebeurt bij besluit van de gemeenteraad. Men kán de Hoge Raad van Adel om advies vragen, hetgeen echter niet verplicht is. Het is gebruikelijk dat van het raadsbesluit een afdruk met tekening aan die Raad wordt toegezonden.

Bij de toepassing kan het aantal symbolen worden gereduceerd om tot een eenvoudige, goed herkenbare vlag te komen. Burgemeester en Wethouders van de gemeente Zevenbergen hebben blijkens schrijven aan deze commissie van 3 juni 1997 in principe uitgesproken voor het ontwerp voor een gemeentewapen, zoals dat door haar was voorgesteld. Het voorstel wordt tevens ondersteund door de gezamenlijke heemkundekringen in de gemeente. Dit model komt neer op een geheel nieuwe wapen, waarin een schildzoom de moerdijk weergeeft. Deze is samengesteld uit rechthoekige blokken (geen vierkanten) van sabel (zwart) en goud: kleuren die voorkomen in de wapens van alle voormalige gemeenten binnen dit gebied, behalve in dat van Zevenbergen. Symbolisch gezien kan sabel de turf voorstellen, goud de welvaart die vooral werd opgebracht door de inpoldering van hetzelfde gebied.

Volgens de commissie dienen de kleuren zwart en geel evenals in het wapen in de nieuwe vlag een duidelijke plaats in te nemen. In het voorliggende ontwerp vullen zij de vlucht: het gehele uitwaaiende gedeelte van de vlag, het twee derde deel gerekend vanaf de zijde tegenover de stok.

Een vlag dient voor de beschouwer een duidelijke boodschap over te brengen. Het aantal figuren dient daarom te worden beperkt tot het uiterst noodzakelijke, namelijk van iedere soort één. In de nieuwe vlag komt dat neer op twee figuren: één schuinkruis en één malie. In het voorgestelde nieuwe wapen komen zij voor als de belangrijkste symbolen uit de voormalige gemeentewapens voor: schuinkruisen (minder juist ook Sint-Andrieskruisen genoemd) en maliën (doorboorde ruiten).

Schuinkruisen kwamen, zoals reeds hierboven is uiteengezet, voor in de wapens van de voormalige gemeenten Zevenbergen, Klundert en Willemstad.

Maliën waren geplaatst in de wapens van de voormalige gemeenten Fijnaart c.a., Standdaarbuiten en Willemstad. Zij vormden het meest opvallende onderdeel van beide eerstgenoemde wapens; in dat van Willemstad stonden zij in de benedenhelft van het bijschildje dat gehouden werd door de Brabantse leeuw. Meer dan zilveren schuinkruisen op keel gaven zij aan dat dit deel van het gebied vroeger tot het Markiezaat van Bergen op Zoom had behoord. In het voorliggende ontwerp zijn zij op de meest gunstige plaats aangebracht, namelijk in de broeking (aan de zijde van de stok).

omschrijving

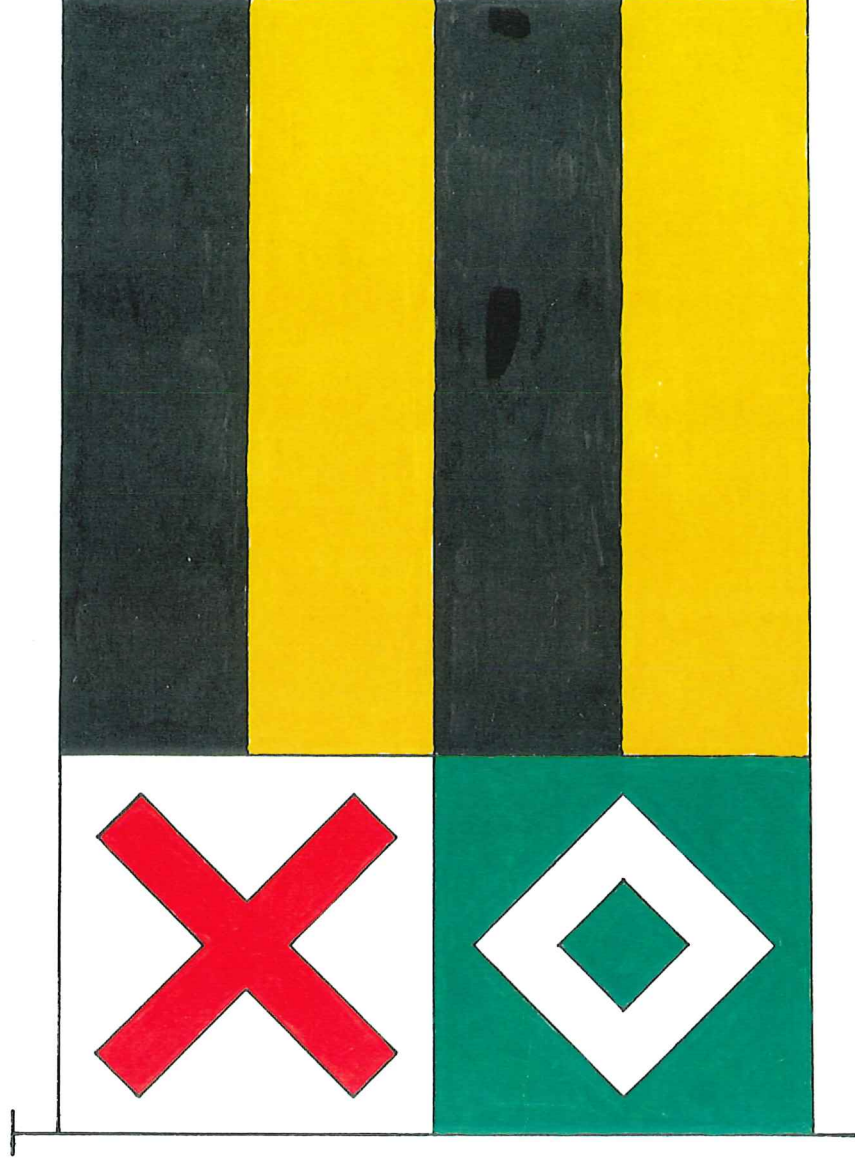
de voorgestelde vlag kan worden omschreven als:

een vlag met een broeking van twee evenhoge banen, van wit en groen en een vlucht van vier evenhoge banen van zwart en geel, zwart en geel. In de witte baan is een rood schuinkruis geplaatst en in de groene baan een witte malie. Beide figuren hebben een hoogte van tweevijfde, de armen van het schuinkruis en de zijden van de malie hebben een dikte van eentwaalfde van de vlaghoogte.

Tevens moge verwezen worden naar bijgaande gekleurde tekening. De volgorde van de tekens in de vlag komt overeen met die in het ontworpen gemeentewapen.

Onder de broeking wordt verstaan het gedeelte met een lengte van eenderde van de vlaglengte, gerekend vanaf de stok; onder de vlucht verstaat men het gedeelte van tweederde van de vlaglengte, gerekend vanaf het uitwaaiende deel tegenover de stok. Zie bijgaande constructietekening.

Gemeente Zevenbergen
(per 1 april 1998 Gemeente Moerdijk)
gemeentevlag

Drs. W.A. van HamNoordsingel 140
4611 SJ Bergen op Zoom
tel. 0164 243265
b.g.g. 0164 241930

Aan de heer J.A.M. Herijgers
hoofd afdeling bestuursondersteuning
postbus 4
4760 AA Zevenbergen

Bergen op Zoom, 24 november 1997.

Zeer geachte heer,

Conform uw telefonisch verzoek van heden doe ik u hierbij toekomen
onze circulaires 'Vlagprotocol' en 'Bescherming van Wapens en
Vlaggen'.

Hopende u hiermede van dienst te zijn geweest,

met vriendelijke groeten,

(Willem van Ham)

**ADVIES VOOR
EEN VLAG
VOOR DE NIEUWE
GEMEENTE ZEVENBERGEN**

(per 1 april 1998 GEMEENTE MOERDIJK)

INLEIDING

De nieuwe gemeente Zevenbergen (die vanaf 1 april 1998 Moerdijk zal gaan heten) werd per 1 januari 1997 gevormd door samenvoeging van de toenmalige gemeenten Fijnaart, Klundert, Standaarbuten, Willemstad, Zevenbergen en het gebied Moerdijk. Iedere opgeheven gemeente had een bij besluit van de raad vastgestelde vlag.

vlaggen

Het ontstaan van vlaggen blijkt veel vroeger te liggen dan dat van wapens. Naast de eigen ontwikkeling van vlaggen op zee, zien we een afwijkende ontwikkeling op het land. De banieren waren - evenals de wapens - bedoeld om de herkenbaarheid van legeronderdelen te vergroten. Elk legeronderdeel stond onder leiding van een banier-heer, later baanderheer of baron geheten, omdat deze een eigen vaan of banier voerde. Na het in gebruik raken van wapens (tweede kwart twaalfde eeuw) ging men voor deze banieren de kleuren van de wapenschilden gebruiken, waarop wapenfiguren konden worden afgebeeld. In onze provincie kennen we wapenbanieren van de heren van Bergen op Zoom, Boxtel, Breda, Cranendonk, Cuijk, Heusden, Megen en Ravenstein, maar ook de heren van Sint-Michielsgestel (Van Horne-Perwijs) en Helmond (Van Berlaer) gebruikten dergelijke dundoeken.

Naast vorsten en lagere heren gingen in de dertiende eeuw en later ook steden een banier of vlag voeren. De oudst bekende zijn die van vroegere havensteden, die meestal belangrijke handelssteden waren. Deze steden voerden eigen kleuren en tekens. De banier van de heren van Gistelle op het stadszegel van Axel (1244/5) of de Cuijksse banier op het begin 14de-eeuwse zegel van de stad Grave waren niet alleen bedoeld als herkenningstekens, maar eveneens om aan te geven dat deze steden onder de bescherming van die heren stonden.

Toen dit type vlag in de loop van de 15de eeuw minder ging aanspreken en ontwikkelingen op militair terrein nieuwe eisen stelden, kwam het in de mode om op legervaaandels, gebouwen enz. deviezen of emblemen te plaatsen, als teken van heerschappij, eigendom e.d. Het meest bekende voorbeeld hiervan is wel het Bourgondische (takken)kruis, in onze contreien oorspronkelijk het symbool van het gelijknamige hertogelijke huis. Het symbool bleef ook na het uitsterven van het geslacht in 1482 voortbestaan, zelfs tot in de 18de eeuw (denk aan de gildevaandels). Dit takkenkruis werd tevens het algemene kenteken voor schepen uit de gebieden van het Bourgondische Huis, i.c. de Nederlanden, Spanje, enz. Een stad als Breda kende in de Middeleeuwen een eigen legervaaandei: rood met daarop de drie witte schuinkruisjes. Tijdens de opstand (1568-1648) werden daaraan drie banen in de kleuren van de Prins van Oranje toegevoegd. In die tijd kwam tegenover vaandels en vlaggen met het takkenkruis genoemde Prinselijke driekleur te staan. Deze werd al snel een algemeen teken van de opstand, niet alleen op legervaaandels maar ook op scheepsvlaggen. Vanaf ca. 1630 werd oranje steeds meer door rood vervangen. Vanaf 1796 is het rood, wit en blauw als nationale driekleur aan te merken. Eerst vanaf ca. 1780 werd het gebruik van nationale vlaggen meer en meer algemeen.

Thans wordt een vlag doorgaans gezien als een symbool dat staat voor de gehele bevolking, een wapen als kenteken van het bestuur. Men denke hier als voorbeeld aan het Rijkswapen, alleen in gebruik bij de Rijksoverheid, en de nationale driekleur, die daarnaast door alle inwoners wordt gebruikt.

gemeentevlaggen

Min of meer historische stadsvlaggen komen in Noord-Brabant voor te Bergen op Zoom, Breda, Eindhoven, Grave, 's-Hertogenbosch en Ravenstein. Uitgezonderd Grave, dat in feite de Cuijkse banier gebruikt(e), betreft het hier op een enkele uitzondering na steeds banenvlaggen met de kleuren en de tekens uit het stadswapen.

Bij de viering van het 750-jarige bestaan van de stad 's-Hertogenbosch in 1935 wist de toenmalige Rijksarchivaris in de provincie, mr J.P.W.A. Smit onder meer te bereiken dat banieren van alle gemeenten in de provincie werden gemaakt en gebruikt. Het basisprincipe van elke banier was gelijk: een vierkante Brabantse blokkenvlag (vier bij vier blokken) met in de broektop (= vierkant bovenzijde vlag aan stokzijde) de voorstelling van het gemeentewapen, naar de tekenwijze van Smit. Na genoemde viering werden deze banieren bij schrijven van 9 september 1935 aan de respectievelijke gemeentebesturen aangeboden. Vele daarvan hebben deze lange tijd als 'gemeentevlag' gebruikt, sommige zelfs bij raadsbesluit.

Alhoewel Eindhoven al in 1927 een gemeentevlag instelde, duurde het voor de rest van de provincie nog tot na de Tweede Wereldoorlog voordat het gebruik van provincie- en gemeentevlaggen meer algemeen werd. De eerste gemeenten in deze provincie, die een vlag instelden waren toen Nieuw-Ginneken (1949) en Geertruidenberg (1952). De gemeentevlaggen in onze provincie werden in die tijd veelal ontworpen door de Hoge Raad van Adel. Aanvankelijk paste dit college in zijn vlagontwerpen alleen maar banen toe, omdat het de vlaggen van de Hollandse steden uit het verleden (die in hoofdzaak uit drie of meer banen bestonden) als voorbeeld nam. Daarnaast was er in genoemde Raad een nauwelijks onderdrukte tegenzin ten opzichte van gemeente-, ja zelfs van provincievlaggen. Bij toename van het aantal vlaggen moest men wel naar andere mogelijkheden zoeken (het aantal kleuren en banencombinaties is immers beperkt). Die werd gevonden in een relatie met de wapentekens, een relatie die qua kleuren al lang bestond (veel blauw-gele vlaggen). Op (een van) de banen werd een (van de) teken(s) uit het wapen geplaatst, al dan niet in een nader gestileerde vorm. Later heeft ook de Stichting voor Banistiek en Heraldiek te Muiderberg zich op dit terrein bewogen, door elke gelegenheid aan te grijpen om gemeenten zonder vlag te benaderen en aan te bieden terzake te willen adviseren. Het is jammer dat de kennis van die Stichting op het terrein van de Noordbrabantse geschiedenis onvolledig was. Met ingang van 1987 is in onze provincie de toen opgerichte Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde op dit terrein actief.

De vlaggen, zoals die door de voormalige gemeenten in dit gebied gevoerd werden, weerspiegelen in grote lijnen bovengeschetste de gang van zaken. Kleuren van en symbolen op vlagontwerpen werden ontleend aan de gemeentewapens.

Op de gemeentevlag van Fijnaart en Heijningen, ingesteld op 25 maart 1976, was het gekroonde gemeentewapen geplaatst, hetgeen minder juist mag worden geacht. Er waren hier onvoldoende motieven aanwezig om het ene symbool (de vlag) met het andere (het wapen) te beladen. Overigens bestond het dundoek uit 6 banen in de lengte (vertikale) van onregelmatige breedte, in de kleuren van het wapen.

De vlag van de gemeente Klundert, ingesteld 26 juni 1979, is geel, beladen met een golvende blauwe baan en drie zwarte schuinkruisjes. De wapenkleuren van het hoofdschild zijn in omgekeerde volgorde weergegeven, hetgeen in de vlaggenkunde een zeldzaam, maar toch niet ongeoorloofd verschijnsel is. Een zwarte vlag wekt overigens minder prettige associaties. De golvende baan vertoont de voornaamste kleur van het hartschild Nassau uit het Klundertse stadswapen.

De gemeentevlag van Standdaarbuiten was ingesteld bij raadsbesluit van 27 juni 1968. De kleuren van het wapen zijn hier gerangschikt in kruisvorm en herinnerden aan de parochiepatroon Johannes de Doper.

De vlag van Willemstad, ingesteld 12 april 1965, heeft een ten opzichte van het ingewikkelde gemeentewapen een vrije vormgeving. Op twee evenhoge banen van wit en groen zijn respectievelijk drie rode schuinkruisjes en drie witte maliën te zien. De bovenhelft van het wapenschild was vertegenwoordigd door een zeer smalle lengtebaan (vertikaal) langs de broeking (aan de stokzijde).

De gemeentevlag van Zevenbergen, ingesteld 24 april 1959, is tamelijk eenvoudig. In het centrum van een wit dundoek zijn de drie rode, X-vormige, schuinkruisen uit het gemeentewapen aangebracht.

Boven de van de voormalige gemeente Hooge en Lage Zwaluwe afkomstige gedeelten van de toekomstige gemeente Moerdijk wapperde tot 1 januari 1997 een blauwe rechthoekige vlag, ingesteld door de raad van Hooge en Lage Zwaluwe op 15 januari 1958. In in het midden zijn de twee gele zwaluwen uit het wapen van de toenmalige gemeente geplaatst.

het ontwerp

Evenals wapens kunnen ook vlaggen de gemeenschapszin in de onderdelen van de gemeente versterken en door het onderstrepen van het eigene bijdragen aan het karakter van het geheel. Het instellen van gemeentevlaggen gebeurt bij besluit van de gemeenteraad. Men kan de Hoge Raad van Adel om advies vragen, hetgeen echter niet verplicht is. Het is gebruikelijk dat van het raadsbesluit een afdruk met tekening aan die Raad wordt toegezonden.

Bij de toepassing kan het aantal symbolen worden gereduceerd om tot een eenvoudige, goed herkenbare vlag te komen. Burgemeester en Wethouders van de gemeente Zevenbergen hebben bijkijns schrijven aan deze commissie van 3 juni 1997 in principe uitgesproken voor het ontwerp voor een gemeentewapen, zoals dat door haar was voorgesteld. Het voorstel wordt tevens ondersteund door de gezamenlijke heemkundekringen in de gemeente. Dit model komt neer op een geheel nieuwe wapen, waarin een schildzoom de moerdijk weergeeft. Deze is samengesteld uit rechthoekige blokken (geen vierkanten) van sabel (zwart) en goud: kleuren die voorkomen in de wapens van alle voormalige gemeenten binnen dit gebied, behalve in dat van Zevenbergen. Symbolisch gezien kan sabel de turf voorstellen, goud de welvaart die vooral werd opgebracht door de inpoldering van hetzelfde gebied.

Volgens de commissie dienen de kleuren zwart en geel evenals in het wapen in de nieuwe vlag een duidelijke plaats in te nemen. In het voorliggende ontwerp vullen zij de vlucht: het gehele uitwaaiende gedeelte van de vlag, het twee derde deel gerekend vanaf de zijde tegenover de stok.

Een vlag dient voor de beschouwer een duidelijke boodschap over te brengen. Het aantal figuren dient daarom te worden beperkt tot het uiterst noodzakelijke, namelijk van iedere soort één. In de nieuwe vlag komt dat neer op twee figuren: één schuinkruis en één malië. In het voorgestelde nieuwe wapen komen zij voor als de belangrijkste symbolen uit de voormalige gemeentewapens voor: schuinkruisen (minder juist ook Sint-Andrieskruisen genoemd) en maliën (doorboorde ruiten).

Schuinkruisen kwamen, zoals reeds hierboven is uiteengezet, voor in de wapens van de voormalige gemeenten Zevenbergen, Klundert en Willemstad.

Maliën waren geplaatst in de wapens van de voormalige gemeenten Fijnaart c.a., Standaardbuiten en Willemstad. Zij vormden het meest opvallende onderdeel van beide eerstgenoemde wapens; in dat van Willemstad stonden zij in de benedenhelft van het bijschildje dat gehouden werd door de Brabantse leeuw. Meer dan zilveren schuinkruisen op keel gaven zij aan dat dit deel van het gebied vroeger tot het Markiezaat van Bergen op Zoom had behoord. In het voorliggende ontwerp zijn zij op de meest gunstige plaats aangebracht, namelijk in de broeking (aan de zijde van de stok).

omschrijving

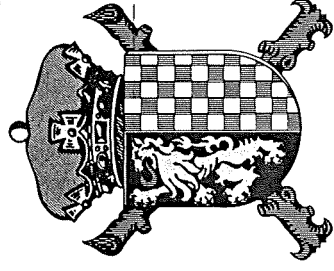
de voorgestelde vlag kan worden omschreven als:

een vlag met een broeking van twee evenhoge banen, van wit en groen en een vlucht van vier evenhoge banen van zwart en geel, zwart en geel. In de witte baan is een rood schuinkruis geplaatst en in de groene baan een witte malie. Beide figuren hebben een hoogte van tweevijfde, de armen van het schuinkruis en de zijden van de malie hebben een dikte van eentwaalfde van de vlaghoogte.

Tevens moge verwezen worden naar bijgaande gekleurde tekening.

Onder de broeking wordt verstaan het gedeelte met een lengte van eenderde van de vlaglengte, gerekend vanaf de stok; onder de vlucht verstaat het gedeelte van tweederde van de vlaglengte, gerekend vanaf het uitwaaiende deel tegenover de stok. Zie bijgaande constructietekening.

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

Drs. W.A. van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ Bergen op Zoom
tel. 0164 243265
b.g.g. 0164 241930

Aan de heer J.A.M. Herijgers
hoofd afdeling bestuursondersteuning
postbus 4
4760 AA Zevenbergen

Bergen op Zoom, 24 november 1997.

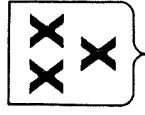
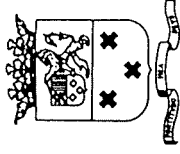
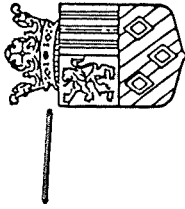
Zeer geachte heer,

Conform uw telefonisch verzoek van heden doe ik u hierbij toekomen onze circulaires 'Vlagprotocol' en 'Bescherming van Wapens en Vlaggen'.

Hopende u hiermede van dienst te zijn geweest,

met vriendelijke groeten,

(Willem van Ham)

Gemeente Zevenbergen

Raadsvergadering
27 november 1997
Agendanr. 9
Bijlage.

Voorstel tot het aanvragen van een nieuw gemeentewapen en tot vaststelling van een gemeentevlag voor de gemeente Moerdijk

Aan de Raad,

Gemeentewapen:

I. - De als gevolg van de herindeling ontstane nieuwe gemeente Zevenbergen, per 1 april 1998 Moerdijk te noemen, dient te beschikken over een gemeentewapen. Conform de wettelijke regelingen dienaangaande, met name het Koninklijk Besluit van 23 april 1919, laatstelijk gewijzigd op 21 oktober 1977, wordt dit door de Kroon verleend, nadat de gemeenteraad een besluit dienaangaande heeft genomen en door middel van een verzoekschrift om verlening van het daarin genoemde wapen heeft gevraagd.

Uw raad heeft beslist dat de nieuwe gemeente per 1 april 1998 de naam "Moerdijk" zal gaan dragen. Dit besluit dient ook tot uitdrukking te komen bij de keuze van het gemeentewapen; de naam en wapen horen immers bij elkaar te passen. Het wapen hoort op een of andere wijze de nieuwe naam te symboliseren; daarin dient ook de band met het verleden van het gehele gebied of van enige onderdelen tot uitdrukking te komen. Daarbij hoort de nodige beperking in acht te worden genomen; een groot aantal tekens belemmert een goede herkenbaarheid, vooral indien het wapen als briefhoofd of anderszins in verkleinde vorm wordt weergegeven.

Een moerdijk was een "dijk om een moer", een ringdijk die een veengebied omgaf, met het doel daarbinnen turf te winnen, of als brandstof, of -indien het veen was verzilt- om daaruit zout te winnen. Door de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde, de gezamenlijke heemkundekringen en de streekarchivaris hebben wij ons op dit punt nader laten adviseren. Blijkens een advies, waarover volledige overeenstemming bestaat, wordt voorgesteld de moerdijk weer te geven door een zoom die het gehele schild omvat. Deze is samengesteld van zwart en goud. Zwart en goud komen voor in de wapens van alle voorma-

	Datum
B&W	27 okt 1997
Commissie	17 nov. 1997
Raad	27 nov 1997
mee te zenden stukken	omv. exp. besluit
Ter inzage:	

lige gemeenten binnen dit gebied, behalve in dat van Zevenbergen. Symbolisch kan zwart de turf voorstellen, goud de welvaart die vooral werd opgebracht door de inpoldering van hetzelfde gebied.

De tekening geeft in het schildveld de voornaamste symbolen uit de wapens van de voormalige gemeenten weer, namelijk de schuinkruisen (minder juist ook Andrieskruisen genoemd) en maliën (doorboorde ruiten). De schuinkruisen komen voor in de wapens van de voormalige gemeenten Zevenbergen, Klundert en Willemstad. In het ontwerp is de voorkeur gegeven aan de kleur rood op een zilveren veld, die voorkomt in het oudste wapen, dat van Zevenbergen. De maliën komen voor in de wapens van de voormalige gemeenten willemstad (het bij schild in de bovenhelft, daar gehouden door een leeuw), van Fijnaart en Heijningen en van Standdaarbuiten. Zij vormen het meest opvallende onderdeel van de beide laatstgenoemde wapens. Meer dan zilveren schuinkruisen op rood geven zij aan dat dit deel van het gebied tot het Markiezaat van Bergen op Zoom heeft behoord. De maliën zijn in zilver op groen voorgesteld. In de wapens van de voormalige gemeenten waren zij ofwel zilver (hetgeen correct is) ofwel van goud, hetgeen een minder juiste variant is die met name sinds de achttiende eeuw voorkwam.

Het ontwerp geeft een schildverdeling weer. Dit verschaft de mogelijkheid de wapentekens toe te passen op een vlak, dat een historisch verantwoord kleur heeft, namelijk zilver voor de schuinkruisen en groen voor de maliën. Het veld is doorsnede, wat wil zeggen dat dit door een horizontale lijn in twee gelijke helften is verdeeld.

Het schild wordt, conform het voorstel van de Hoge Raad van Adel, gedekt door een gouden kroon van vijf bladeren. Het is algemeen bij samenvoeging gebruikelijk de kroon te ontlenen aan de meest "rijke" kroon van die welke het wapen van één van de voormalige gemeenten dekt. Het is in deze gemeente die welke op het wapen van de voormalige gemeente Willemstad prijkt. In overdrachtelijke zin kan ook nog aan de vijf gemeenten worden gedacht die in de nieuwe gemeente zijn samengevoegd. Wij zien de kroon als een symbool van gemeentelijke autonomie en stellen daarom voor om van het gebruikelijke recht daarop gebruik te maken.

Voor een meer uitvoerig en historische gegevens verwijzen wij u naar het rapport van de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde dat bij de stukken ter inzage is gelegd.

Wij stellen U voor, aan de Kroon te verzoeken aan de gemeente Moerdijk een wapen te verlenen omschreven, zoals in bijgaand concept-raadsbesluit:

doorsneden; I in zilver drie schuinkruisjes van keel; II in sinopel drie maliën van zilver; een schildzoom, geblokt van sabel en goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren.

In deze omschrijving is het eerste blokje rechts tegen de bovenrand sabel (zwart) en de aangrenzende goud enz. De blokken dienen rechthoekig, doch niet vierkant te worden voorgesteld. De schildzoom heeft een breedte van 1/8 van de breedte van het schild. Wij verwijzen u naar bijgaande ontwerptekening, welke in het agendadossier voor U ter inzage is gelegd.

Gemeentevlag:

II. Inzake de totstandkoming van een gemeentevlag hebben wij het nuttig geoordeeld deswege advies te vragen bij de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde, de streekarchivaris en de gezamenlijke heemkundekringen. Wij prijzen ons gelukkig met de omstandigheid dat deze instanties in goed overleg in unanimititeit tot een gelijkkluidend voorstel zijn gekomen.

Omtrent dit voorstel kan het navolgende worden gesteld.

In het nieuwe wapen van de gemeente geeft een schildzoom de moerdijk weer, welke is samengesteld uit rechthoekige vlakken (geen vierkanten) van sabel (zwart) en goud: kleuren die voorkomen in de wapens van alle voormalige gemeenten binnen dit gebied, behalve in dat van Zevenbergen. Symbolisch gezien kan sabel de turf voorstellen, goud de welvaart die vooral werd opgebracht door de inpoldering van hetzelfde gebied. Volgens de commissie dienen de kleuren zwart en geel evenals in het wapen in de nieuwe vlag een duidelijke plaats in te nemen. In het voorliggende ontwerp vullen zij de vlucht: het gehele uitzwaaiende gedeelte van de vlag, het twee derde deel gerekend vanaf de zijde tegenover de stok.

In het voorgestelde nieuwe wapen komen tevens voor de belangrijkste symbolen uit de voormalige gemeentewapens voor: schuinkruisen en maliën. Schuinkruisen kwamen, zoals reeds hierboven is uiteengezet, voor in de wapens van de voormalige gemeenten Zevenbergen, Klundert en Willemstad. Maliën waren geplaatst in de wapens van de voormalige gemeenten Fijnaart c.a, Standdaarbuiten en Willemstad. Zij vormden het meest opvallende onderdeel van beide eerstgenoemde wapens; in dat van Willemstad stonden zij in de benedenhelft van het bij schildje dat gehouden werd door de Brabantse leeuw. Meer dan zilveren schuinkruisen op keel gaven zij aan dat dit deel van het gebied vroeger tot het Markiezaat van Bergen op Zoom had behoord. Een vlag dient voor de toeschouwer, ook van enige afstand, een duidelijke boodschap over te brengen. Het aantal figuren dient daarom te worden beperkt tot het uiterst noodzakelijke, namelijk van iedere soort één. Dat komt voor de nieuwe vlag neer op twee: één schuinkruis en één malie. In het voorliggende ontwerp zijn zij op de meest gunstige plaats aangebracht, namelijk in de broeking: het eenderde deel van de vlag aan de zijde van de stok. Overeenkomstig de volgorde in het wapen komt het schuinkruis in de bovenste (witte) baan, de malie in de onderste (groene).

De voorgestelde vlag, waarvan een afbeelding ter inzage is gelegd, kan omschreven worden als volgt:

twee evenhoge banen, van wit en groen, met een lengte van een derde en vier evenhoge banen van zwart en geel, met een lengte van tweederde van de vlaglengte. In de witte baan is een rood schuinkruisje geplaatst en in de groene baan een witte malie, beide figuren met een hoogte van tweevijfde van de vlaghoogte.

Advies commissie Algemene en Bestuurlijke Zaken:

Omtrent het advies van de commissie voor Algemene en Bestuurlijke Zaken verwijzen wij U naar het verslag van de op 17 november a.s. te houden vergadering van die commissie.

Resumerend stellen wij U voor te besluiten tot het aanvragen van een nieuw gemeentewapen en tot vaststelling van een nieuwe vlag voor de gemeente Moerdijk.

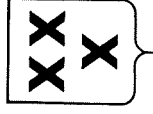
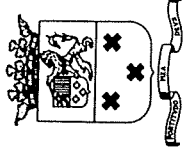
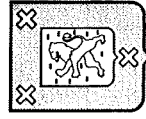
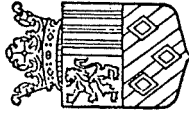
Zevenbergen, 27 oktober 1997

Burgemeester en wethouders van Zevenbergen,
de secretaris, de burgemeester,

mr. drs. C. Baan

H. W. den Duijn

o:jh ,t:jh

Gemeente Zevenbergen

De raad der gemeente Zevenbergen;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders dd. 27 oktober 1997;

gelet op het bepaalde in het Koninklijk Besluit van 23 april 1919, Staatsblad 181 en artikel 147 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

1. Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden te verzoeken tot verlening van een nieuw gemeentewapen voor de gemeente Moerdijk, met de navolgende omschrijving:
"doorsneden; I in zilver drie schuinkruisjes van keel; II in sinopel drie maliën van zilver, een schildzoom, geblokt van sabel en goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren";
2. Een gemeentevlag vast te stellen conform de bij dit besluit tekening, waarvan de omschrijving luidt als volgt:

twee evenhoge banen, van wit en groen, met een lengte van een derde en vier evenhoge banen van zwart en geel, met een lengte van tweederde van de vlaglengte. In de witte baan is een rood schuinkruisje geplaatst en in de groene baan een witte malie, beide figuren met een hoogte van tweevijfde van de vlaghoogte.
3. Dit besluit ter kennis te brengen van de Hoge Raad van Adel.

aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Zevenbergen in de openbare vergadering van 27 november 1997,

de raad voornoemd,
de secretaris,

de voorzitter,

alle gemeentelijke afdelingen.

Bezoekadres is:

Doelstraat 10 Zevenbergen

Verhuizing wel door bij de afdeling

ip van verhuizing wordt uitgegaan van t u zich bij de afdeling Publiekszaken van eeente hebt laten inschrijven. Dan wor- ingde omstandigheden door de afdeling van Moerdijk automatisch doorgegeven g Belastingen. Ontheffing of eventuele belasting hoeft in dat geval niet aange- den. U krijgt hierover van de gemeente

tt geleden is bij alle adressen in onze Belastingkrant bezorgd. In deze krant is ormatie te vinden over de gemeentelijke is u vragen heeft over de gemeentelijke k dan even in de krant bij het onderwerp agen heeft. Wellicht is uw vraag dan al

De Markt 23 te Zevenbergen

aanasiag kunt u stellen via de belasting- 9 en 0168-372590, of aan de balie van de ingen, Markt 23 te Zevenbergen.

Openingstijden

1998 gelden weer de normale opening- aandag tot en met donderdag van 09.00 in 13.30 tot 16.00 uur en op vrijdagmor- tot 12.00 uur. De avondopenstelling is op nd van 18.00 tot 20.00 uur.

Werk in uitvoering

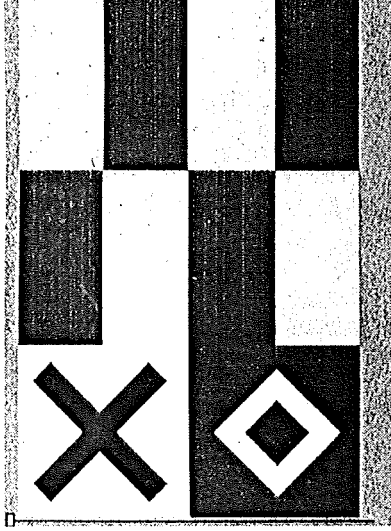
**Verkeersregulering Westelijk Havenstracé
in Zevenbergen**

roo is, gaat de gemeente weer volop et de verinrichting van het laatste gedeel- trum in Zevenbergen. In de eerste fase bestrating aan de noordzijde verwijderd. plaats en de nutsbedrijven hun kabels, aansluitkasten. Op het hele tracé worden, e huisaansluitingen van het gas vervan- splan voorziet in het zo lang en zo veel raven van de bestaande parkeerplaatsen. we parkeerplaatsen klaar zijn, worden ze e nieuwe verharding is, als alles volgens oopt, medio juni afgerond. De totale rgelijkbaar met het oostelijk deel van het t eind vorig jaar klaar was.

k havenstracé worden 20 boomhazelaars rving van de 14 oude zuilteiken. Het rvaard pas in het plantseizoen, dus in het 18 gebeuren. Als de werkzaamheden zijn dt het centrum ingericht als zonegebied. maal 30 km per uur worden gereden. sluitend toegestaan in de parkeervakken. erbij dan ook van een parkeerverbodszo-

rszone is het Middenhavenstracé en het site van de Markt aangewezen. Dit laatste

MET VLAG EN WIMPEL IN MOERDIJK

De invoering van een nieuwe gemeentenaam betekent dat over een groot aantal zaken opnieuw nagedacht moet worden. Welk beleid voeren we bijvoorbeeld met betrekking tot de nieuwe gemeentevlaggen? Groene Ster bracht het balletje aan het rollen. Deze sportvereniging hing bij sportwedstrijden altijd de gemeentevlag van Zevenbergen uit. Kunnen wij een vlag van Moerdijk krijgen, luidde de vraag in de richting van het gemeente-bestuur.

Krijgen niet, is besloten. Natuurlijk ziet het gemeentebestuur met genoegen dat verenigingen de lokale kleuren laten wapperen. Maar gratis verstreken is, met ruim dertig sportverenigingen in de gemeente, gewoon te kostbaar. Als er één vlag over de dam is, volgen er immers nog negenentwintig. Burgemeester en wethouders hebben besloten dat de verenigingen tegen kostprijs een vlag kunnen kopen. Het is echter ook mogelijk, zowel voor sportverenigingen als andere instanties, om bij bijzondere gelegenheden een vlag tijdelijk in bruikleen te krijgen.

Eigenlijk is het niets nieuws. In de voormalige gemeenten werd dezelfde lijn getrokken wat betreft de vlaggen. Het enige nieuwe is de vlag zelf. Het is een bont exemplaar met de kleuren rood, groen, zwart en geel. Het strakke, moderne ontwerp ademt de ambitie van de nieuwe gemeente uit. Modern en open, dat imago willen we uitdragen; in de vorm van de dienstverlening en dus ook in de vorm van de vlag.

SLUITING GEMEENTEHUIS

In verband met de Pasen is het gemeentehuis op Goede Vrijdag 10 april en Tweede Paasdag 13 april gesloten.

INFOLIJN

0168 - 373 555

Bel de infolijn, voer heen de afval-infolijn genoemd, voor het aanmelden van en informatie over:

ophaalroutes huisvuil
milieustrafrecht

gemet

Zwem- en insti-
't Volkerakkert
ROOSTER P/
ZWEMVIERC

Vrijdag 10 apr
(Goede Vrijdag)
9.00 - 9.45 uur
men vanaf 16 jaar.
9.45 - 10.45 u
Fijnaart en Willems
10.45 - 11.30 u
Standaardbuiten
13.30 - 15.30 uur
zwemmen
15.45 - 16.45 uur Z
A en B
Geen zwemlesser
ging

Zaterdag 11 apr
9.15 - 10.00 uur Z
10.15 - 11.00 uur
11.00 - 11.45 uur
13.30 - 15.30 uur

Zondag 12 en r
Gesloten (Pase

Van dinsdag 14
9.00 - 9.45 uur
10.00 - 11.30 uur
13.30 - 15.30 u
18.15 - 19.15 uur
19.15 - 20.00 uu

Deelname zwe
Kinderen tot €
Overige deel

Zaterdag 18 a
Geen zwemles
men.
13.30 - 16.00 uu

Zondag 19 af

Donderdag :
dinsdag 5 m€

(Bevrijdingssc

De burgeme-
ingevoelge ar
Ording br
gemeente in
toepassing v
Ording he
ning van) he

* een perc€

Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde
Purmerstraat 14
5628 HE EINDHOVEN

Uw kenmerk: Uw brief van:
WB/Zev/06 26 april 1998

Behandelend ambtenaar:
J. Hereijgers

Ons kenmerk: Doorokies nr.: Verzonden datum:
bs/jh 408430

Onderwerp: toezending exemplaar gemeentevlag

Geachte heer,

Ingevolge Uw verzoek doen wij U bijgaand toekomen een exemplaar van de vlag van de gemeente Moerdijk. Tevens zenden wij U, ter completering van Uw dossier, een kopie van onze brief dd. 4 maart 1997 aan de Hoge Raad van Adel.

Gaarne maken wij van de gelegenheid gebruik om U dank te zeggen voor Uw bemoeienissen bij de totstandkoming van het gemeentewapen en -vlag.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Moerdijk,
de Secretaris,
de burgemeester,
(H. W. den Duijn)

Uw drs. C. Baan

Wapen en vlag van de gemeente MOERDIJK

De gemeente Moerdijk is tot stand gekomen per 1 januari 1997 door samenvoeging van de voormalige gemeenten Fijnaart, Klundert, Standdaarbuiten, Willemstad, Zevenbergen en de kern Moerdijk die tevoren verdeeld was over de gemeenten Hooge en Lage Zwaluwe en Zevenbergen. De nieuwe gemeente voerde tot 1 april 1998 de naam Zevenbergen; de gemeenteraad besloot op 27 maart 1997 de naam te veranderen in die van Moerdijk. Hiermee volgde het college een eerder voorstel van de gezamenlijke heemkundekringen in dit gebied.

Iedere gemeente had zijn eigen geschiedenis en symbolen. Het gebied van de voormalige gemeente Fijnaart en Heijningen kwam overeen met dat van de gelijknamige voormalige schepenbanken die tot 1795 deel uitmaakten van het Markiezaat van Bergen op Zoom. Bij keizerlijk decreet van 8 november 1810 werd het gebied van Heijningen met dat van Fijnaart verenigd. De voormalige gemeente Klundert viel vrijwel samen met het gebied van de vroegere heerlijkheid Niervaart, bestaande uit de vesting Klundert en een aantal polders die tot 1795 onder het gewest Holland behoorden. Het gebied van de voormalige gemeente Standdaarbuiten kwam overeen met dat van de gelijknamige schepenbank dat tot 1795 behoorde tot het Markiezaat van Bergen op Zoom. De voormalige gemeente Willemstad zette de tradities voort van de vroegere stad en heerlijkheid van die naam. Dit gebied werd in 1611 *de jure* afgescheiden van het Markiezaat van Bergen op Zoom, waarvan het als Staatse vesting *de facto* sinds 1609 geen deel meer van uitmaakte. Het gebied van de vroegere gemeente bestond voor het grootste deel uit door de polder Ruigenhil, die in 1564 was bedijkt. De voormalige gemeente Zevenbergen was voortgekomen uit de gelijknamige stad en bijbehorende polders die tot 1795 een hoge heerlijkheid vormden binnen het gewest Holland. De kern Moerdijk maakte deel uit van de voormalige gemeenten Zevenbergen en Hooge & Lage Zwaluwe. Laatgenoemd gebied was tot 1795 eveneens een heerlijkheid binnen het gewest Holland.

Na schriftelijk contact met de Hoge Raad van Adel verzocht het gemeentebestuur bij schrijven van 25 maart 1997 de heemkundekringen om een bijdrage te leveren in de totstandkoming van een gemeentewapen en -vlag. Na overleg met het gemeentebestuur, de heemkundekringen, de streekarchivaris en de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde kon deze terzake adviezen uitbrengen.

het gemeentewapen

Voor de nieuwe gemeente bestond de keuze uit: 1. het handhaven, zij het in gewijzigde vorm, van het wapen van één van de voormalige gemeenten, of 2. het vaststellen van een geheel nieuw wapen.

1. De Hoge Raad van Adel legde bij zijn schrijven van 21 april 1997 aan het gemeentebestuur enige wapen-ontwerpen voor, waardoor het gehele gebied van de nieuwe gemeente kon worden gerepresenteerd. De twee ontwerpen konden worden omschreven als: A. Gedeeld van zilver en keel en over alles heen drie schuinkruisjes van het een in het ander, of: B. een schild, doorsneden; I. in zilver twee schuinkruisjes van keel; II in keel een schuinkruisje van zilver. Er werd kennelijk nog verondersteld dat de vroegere gemeentenaam Zevenbergen voor het nieuwe gebied zou blijven voortbestaan, zodat beide ontwerpen in hoofdzaak op wapen en wapenkleuren van die plaats teruggrepen. Verder lagen er de volgende overwegingen aan ten grondslag: a. dat de voormalige gemeenten Zevenbergen en Klundert schuinkruisjes hadden gevoerd die ontleend waren aan het wapen van het geslacht Van Strijen, zijnde drie rode schuinkruisjes op goud. Hier werd de Zevenbergse variant het meest bepalend geacht, dus in zilver drie rode schuinkruisjes; b. dat Fijnaart, Standdaarbuiten en Willemstad deel hadden uitgemaakt van het markiezaat van Bergen op

Zoom, waarvoor in feite het wapen van de stad Bergen op Zoom gold, zijnde (meestal) in rood drie zilveren schuinkruisjes.

2. Als alternatief stelde de Hoge Raad van Adel dat het in principe mogelijk zou zijn uit te gaan van een combinatie van het wapen van de 'belangrijkste gemeente' met (een gedeelte) van het wapen van 'De Glymes'. De Raad vroeg zich echter af of dit een esthetisch bevredigend resultaat zou kunnen opleveren. Bovendien zou, volgens de Raad althans, laatstgenoemd wapen bij verschillende andere Noord-Brabantse gemeenten voorkomen. De NCWV en de heemkundekringen waren het er reeds bij de eerste contacten over eens, dat een dergelijke combinatie, hoe dan ook, het uitgangspunt zou moeten zijn bij het tot stand komen van een ontwerp. Het argument dat het Glymeswapen bij verschillende andere Noord-Brabantse gemeentewapens zou voorkomen ging inmiddels niet meer op, omdat al deze gemeenten, afgezien van Rucphen, ondertussen opgeheven waren. Het bestuur van de nieuwe gemeente Woensdrecht had toen nog geen definitief besluit genomen inzake het toekomstige wapen.¹ Het Glymeswapen komt ook niet voor in het wapen van de gemeente Halderberge die eveneens uit vroegere delen van het Markiezaat van Bergen op Zoom is gevormd.² Zeker voor de bewoners van de voormalige gemeenten die thans van de gemeente Zevenbergen deel uitmaken vormde het wapen van dit Bergse markiezengeslacht een als lokaal symbool herkenbaar element. Gezien het hierna besprokene speelden de door de Hoge Raad van Adel voorgestelde ontwerpen in het vervolg van de procedure geen rol van betekenis meer.

Tijdens overleg met vertegenwoordigers van de heemkundekringen dat in mei plaatsvond, werden namens de NCWV een aantal ontwerptekeningen voorgelegd, waarbij de voorkeur uit bleek te gaan naar dat, waarbij rekening werd gehouden met de inmiddels gedane keuze voor een nieuwe gemeentenaam. Naam en wapen behoren immers bij elkaar te passen. Het wapen moest de nieuwe naam symboliseren, maar tevens de band vasthouden met het verleden van het gehele gebied of van de belangrijkste onderdelen daarvan. Hierbij werden de nodige beperkingen in acht worden genomen: een te groot aantal tekens zou een goede herkenbaarheid belemmeren, vooral indien het wapen als briefhoofd of anderszins in verkleinde vorm zou worden weergegeven.

De nieuwe gemeentenaam verwijst naar de moerdijk, een 'dijk om een moer', dat wil zeggen een ringdijk die een veengebied omgeeft, met het doel daarbinnen de turf te winnen, of als brandstof, of -indien het veen is verzilt- om daaruit zout te winnen. De commissie stelt voor de moerdijk weer te geven door een zoom die het gehele schild omvat. Deze is samengesteld uit rechthoekige blokken (geen vierkanten) van sabel (zwart) en goud: kleuren die voorkomen in de wapens van alle voormalige gemeenten binnen dit gebied, behalve in dat van Zevenbergen. Symbolisch gezien kan sabel de turf voorstellen, goud de welvaart die vooral werd gebracht door de inpoldering van hetzelfde gebied. De belangrijkste symbolen in de voormalige gemeentewapens waren schuinkruisen (minder juist ook Sint-Andrieskruisen genoemd) en maliën (doorboorde ruiten).

Schuinkruisen kwamen, zoals reeds hierboven is uiteengezet, voor in de wapens van de voormalige gemeenten Zevenbergen, Klundert en Willemstad. Een voorstel om de schuinkruisen in een schildhoofd te plaatsen, zoals in één van de voorontwerpen van de commissie het geval was, werd door gemeentebestuur en heemkundekringen minder aanvaardbaar gevonden. De positie van deze kruisen komt in de wapens van de voormalige gemeenten niet voor en was in het desbetreffende ontwerp slechts op grond van esthetische inzichten toegepast.

Maliën waren geplaatst in de wapens van de voormalige gemeenten Fijnaart c.a., Standaardbuiten en Willemstad. Zij vormden het meest opvallende onderdeel van beide eerstgenoemde wapens; in dat van Willemstad stonden zij in de benedenheft van het bijschildje, dat gehouden werd door de Brabantse leeuw. Meer dan zilveren schuinkruisen op keel gaven zij aan dat dit deel van het gebied vroeger tot het Markiezaat van Bergen op

Zoom had behoord. In de wapens van de voormalige gemeenten waren zij ofwel zilver, hetgeen correct is ofwel van goud, hetgeen een minder juiste variant is die met name sinds de achttiende eeuw voorkwam.

Het gekozen voorontwerp voorzag in een doorsneden schild. Deze verdeling verschafte de mogelijkheid het wapen een historisch verantwoorde kleurstelling toe te passen. Voor wat de in het wapen afgebeelde schuinkruisen betreft, werd de voorkeur gegeven aan de kleur rood op een wit veld, die voorkwam dat van de voormalige gemeente Zevenbergen, het oudste wapen van die van de samengevoegde plaatsen. De maliën waren in zilver op een veld van sinopel (groen), zoals zij bij de wapens van de uit het vroegere Markiezaat voortgekomen gemeenten pasten.

Het schild zou, conform hetgeen in de genoemde brief van de Hoge Raad van Adel van 21 april 1997 was gesteld, worden gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren. Deze vorm werd ontleend aan die van de kroon welke het wapen van de voormalige gemeente Willemstad dekte. Het is bij samenvoeging van gemeenten namelijk algemeen gebruikelijk de kroon te ontlenen aan de meest 'rijke' kroon van die op de wapens van de samengevoegde gemeenten. De commissie zag de kroon als een symbool van gemeentelijke autonomie en adviseerde daarom met de meeste nadruk van het gegeven recht daarop gebruik te maken.

Na schriftelijk overleg met de Hoge Raad van Adel namens het gemeentebestuur werden door de NCWV enige wijzigingen in de schildzoom aangebracht, voornamelijk wat de breedte van dit onderdeel betreft. Op 22 september kon een definitief advies worden uitgebracht. In het raadsvoorstel werd de essentie van het rapport door Burgemeester en Wethouders overgenomen. De gemeenteraad besloot op 27 november voor het aangenomen ontwerp bij de Kroon verlening aan te vragen. Deze vond plaats bij Koninklijk Besluit van 6 maart 1998, no. 97.005987. De omschrijving luidt als volgt: "Doorsneden; I in zilver drie schuinkruisjes van keel; II in sinopel drie maliën van zilver; een schildzoom, geblokt van sabel en goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren."

de gemeentevlag

Het gemeentebestuur van Zevenbergen verzocht reeds in maart 1997 aan de Hoge Raad van Adel een advies met betrekking tot het vervaardigen van een ontwerp voor een nieuwe gemeentevlag. Deze liet bij zijn meergemeld schrijven een advies voor een uiteindelijk ontwerp afhangen van de keuze voor één van de voorgelegde ontwerpen voor een gemeentewapen. Nadat Burgemeester en Wethouders zich in principe hadden uitgesproken voor het gekozen wapenontwerp kon in oktober in overleg met vertegenwoordigers van de heemkundekringen de keuze worden bepaald voor het ontwerp voor een gemeentevlag zoals dat door de NCWV werd voorgelegd.

Evenals bij het wapenontwerp het geval was, werd ervan uitgegaan dat het aantal symbolen op de vlag moest worden gereduceerd om tot een eenvoudige, goed herkenbaar geheel te komen. Volgens de commissie dienden de kleuren zwart en geel een duidelijke plaats in te nemen omdat zij de naam van de gemeente in beeld brengen. In het voorliggende ontwerp vulden zij de vlucht: het uitwaaiende gedeelte van de vlag, het twee derde deel gerekend vanaf de zijde tegenover de stok.

Het aantal andere figuren dat aan het gemeentewapen werd ontleend, was verder beperkt tot het uiterst noodzakelijke, namelijk van iedere soort één, in de nieuwe vlag dus één schuinkruis en één malie. In het ontwerp waren zij op de meest gunstige plaats aangebracht, namelijk in de broeking (aan de zijde van de stok). Bij raadsbesluit van 27 november 1997 werd de vlag dienovereenkomstig vastgesteld. De omschrijving in het besluit luidt als volgt:

"twee evenhoge banen, van wit en groen, met een lengte van eenderde en vier evenhoge

banen van zwart en geel, zwart en geel, met een lengte van tweederde van de vlaglengte. In de witte baan is een rood schuinkruisje geplaatst en in de groene baan een witte malie, beide figuren hebben een hoogte van tweevijfde van de vlaghoogte." In het raadsbesluit werden een aantal elementen weggelaten, uit de omschrijving zoals de NCWV die in haar advies had opgenomen, namelijk de termen 'broeking' en 'vlucht' zoals die in de vlaggenkunde voorkomen. Deze zijn vervangen door cijfermatige omschrijvingen van de verhoudingen ten opzichte van de vlaglengte. Ook verviel de vermelding van de dikte van de armen van het schuinkruis en van de zijden van de malie ten opzichte van de vlaghoogte (eentwaalfde). Daarom aan het verkleinwoord 'schuinkruisje' de voorkeur werd gegeven is evenmin duidelijk.

geen dorpswapens en -vlaggen

De suggestie door de NCWV gedaan om dorpswapens - en vlaggen vast te stellen, werd door het gemeentebestuur niet overgenomen. Ook de heemkondekringen toonden bij het gevoerde overleg hiervoor weinig belangstelling.

W.A. van Ham.

1. Ondertussen besloot het bestuur van de nieuwe gemeente Woensdrecht het wapen van de gelijknamige voormalige gemeente ongewijzigd over te nemen: zie W.a. van Ham, 'Wapen en vlag van de nieuwe gemeente Woensdrecht', *Van Schild en Vaan V* (1998) 6-9.
2. Zie idem, 'Wapen en vlag van de nieuwe gemeente Halderberge', *Van Schild en Vaan V* (1998) 9-10.

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

van de stichting Brabants Heem

secretariaat:

Purmerstraat 14

5628 HE Eindhoven

tel. 040 - 238 29 11

College van Burgemeester en wethouders
Postbus 4
4760 AA Zevenbergen

uw kenmerk : -
ons kenmerk : WB/Zev/05/rek
datum : 3 december 1997
onderwerp : kosten advisering

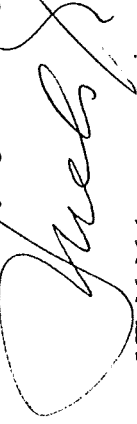
Geacht college,

In ons schrijven van 24 oktober jl. werd aangekondigd dat u van het secretariaat een rekening zou ontvangen voor de kosten van advisering door onze commissie.

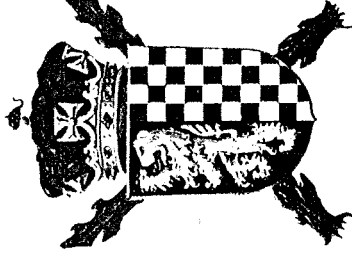
Deze kosten bedragen f 225,-, exclusief een exemplaar van de nieuwe gemeentevlag. Het bedrag kunt u overmaken op postbankrekening 23.22.857 t.n.v. J. Melssen te Eindhoven; de vlag kunt u t.z.t. aan bovenstaand adres toezenden.

Daarnaast ontvangen wij ten behoeve van ons archief graag kopieën van alle relevante stukken [voorstellen, correspondentie met Hoge Raad en eventuele andere instellingen/personen, voorstellen en besluiten] inzake wapen en vlag en t.z.t. van een kleurenfoto van het wapendiploma.

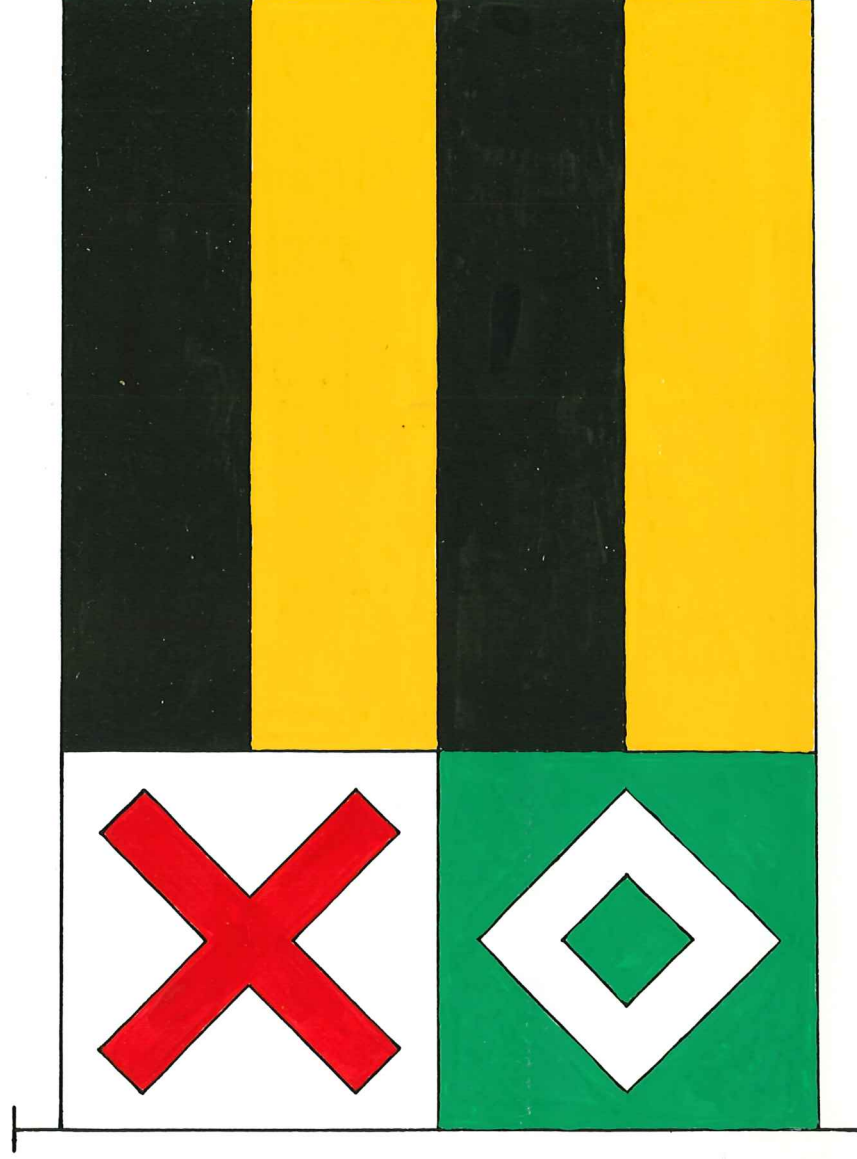
Met vriendelijke groet en begroeting,

J.Th.M. Melssen, secretaris

**Gemeente Zevenbergen
(per 1 april 1998 Gemeente Moerdijk)
gemeentevlag**

NOORDBRABANTSE COMMISSIE VOOR WAPEN- EN VLAGGENKUNDE

van de stichting Brabants Heem

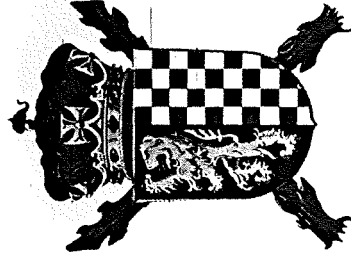
Drs. W.A. van Ham

Noordsingel 140

4611 SJ Bergen op Zoom

tel. 0164-243265

b.g.g. 0164-241930

Aan burgemeester en wethouders van Zevenbergen
d.t.v. dhr. J.A.M. Hereijgers
hoofd afd. bestuursondersteuning
postbus 4
4760 AA Zevenbergen

ons kenmerk: **WB/Zev/03**

Bergen op Zoom, 6 oktober 1997

Zeer geacht college,

Naar aanleiding van een vraag van de heer J.A.M. Hereijgers doe ik u toekomen:

- fotokopieën van de door mij met de Hoge Raad van Adel gevoerde correspondentie;
- fotokopieën van raadsbesluiten van de gemeenten Haaren, Oirschot en Sint-Michiëlsgestel inzake hun gemeentevlaggen en -wapens. Telkenmale is, zoals voorgeschreven, het besluit tot verzoek om verlening van een nieuw gemeentewapen van de gemeenteraad uitgegaan.
- ten overvloede de door de Hoge Raad van Adel verstrekte uittreksels uit het geldende Koninklijk Besluit over de verlening van gemeentewapens en de beschikking van de Minister van Binnenlandse Zaken dienaangaande.

Hopende, u hiermee van dienst te zijn geweest,
met beleefde groeten en hoogachting,

Namens de commissie,

(W.A. van Ham).

De heer W.A. van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ BERGEN OP ZOOM

Zevenbergen, 22 juni 1999.

Geachte heer van Ham,

Zoals beloofd bijgaand een fotocopie van uw artikel over wapen en vlag van de nieuwe gemeente Moerdijk zoals wij het aantreffen in de periodiek van St. Heemkunde Moerdijk "De Sprange".

Met u werd afgesproken dat u de inhoud zou vergelijken met het door u gepubliceerde artikel in "Van Schild en Vaan".

Gaarne vernemen wij t.z.t. van u of deze fotocopie spoort met uw oorspronkelijk artikel en zo ja dan ontvangen wij ook graag uw toestemming tot plaatsing in onze eigen periodiek "Oud Nieuws".

We zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Namens bestuur Heemkundekring "Willem van Strijen"
De secretaris,

E.M.J. Nieuwenhuize-Wabeke.

de zijden van de malie ten opzichte van de vlaghoogte (eentwaalfde). Waarom aan het verkleinwoord 'schuinkruisje' de voorkeur werd gegeven is evenmin duidelijk.

Geen dorpswapens en -vlaggen.

De suggestie door de NCWV gedaan om dorpswapens en -vlaggen vast te

stellen, werd door het gemeentebestuur niet overgenomen. Ook de heemkundekringen toonden bij het gevoerde overleg hiervoor weinig belangstelling.

W.A. van Ham. --

Bron : Van Schild en Vaan, jaargang V, nr. 4, dec. 1998.

Het verleden van het spoorwegtrace Lage Zwaluwe - 's Hertogenbosch

De aanbesteding van de spoorlijn was op 22 juni 1881.

Het heeft heel wat hoofdbrekens gekost om deze lijn te verwezenlijken, en plannen werden steeds afgekeurd. Toch waren ze met de werkzaamheden voor het station begonnen.

De funderingen voor het hoofgebouw, de bergplaats voor de locomotieven, het gebouw van de waterbezorging en de grote draaischijf waren in aanbouw.

De spoorweg Lage Zwaluwe - Waalwijk werd op donderdag 28 oktober 1886 feestelijk geopend.

Het laatste gedeelte Waalwijk - 's Hertogenbosch werd opengesteld op 15 oktober 1890.

De aanleg van de lijn duurde van de inwerkingtreding van de wet van 10 november 1875 tot de ingebruikneming van het gehele trace op 15 oktober 1890.

De eerste feesttrein reed op 28 oktober

1886 tot Waalwijk.

De trein vertrok om 09.30 u. en kwam na elven te Waalwijk aan.

De normale treindienst begon op 1 november 1886. Er reden 5 treinen per dag in beide richtingen.

De reistijd was 70 minuten. Op dit traject waren er 11 haltes en stopplaatsen. Ten behoeve van de exploitatie was gedurende een aantal jaren de lijn gekoppeld aan het lijntje Lage Zwaluwe - Moerdijk.

De doorgaande reizigers moesten vanaf de Moerdijkse haven hun reis voortzetten met het veer om in Dordrecht of Rotterdam te komen.

Toen de verbinding Lage Zwaluwe - Dordrecht - Rotterdam voltooid was had het lijntje naar Moerdijk geen enkele betekenis.

Het locomotiefdepot werd van Moerdijk naar Lage Zwaluwe verplaatst. De personendienst werd gesloten op 27 februari 1928.

Het huis van de fam. Gijsen in de Klaverpolder was vroeger een blokpost van dit lijntje.

Het railvervoer tussen Lage Zwaluwe en 's Hertogenbosch lag op 13 september 1944 geheel stil. Personeel van de spoorwegen legden het werk neer of ze doken onder.

De Duitsers namen het heft zelf in handen, en hebben nog een tijdje het vrachtvervoer gereden.

Door oorlogsgeweld was er veel vernield aan stationsgebouwen en aan de lijn zelf.

Op 4 oktober 1947 was de heropening van de lijn.

Op 31 juli 1950 reed de laatste personentrein tussen Lage Zwaluwe en 's Hertogenbosch.

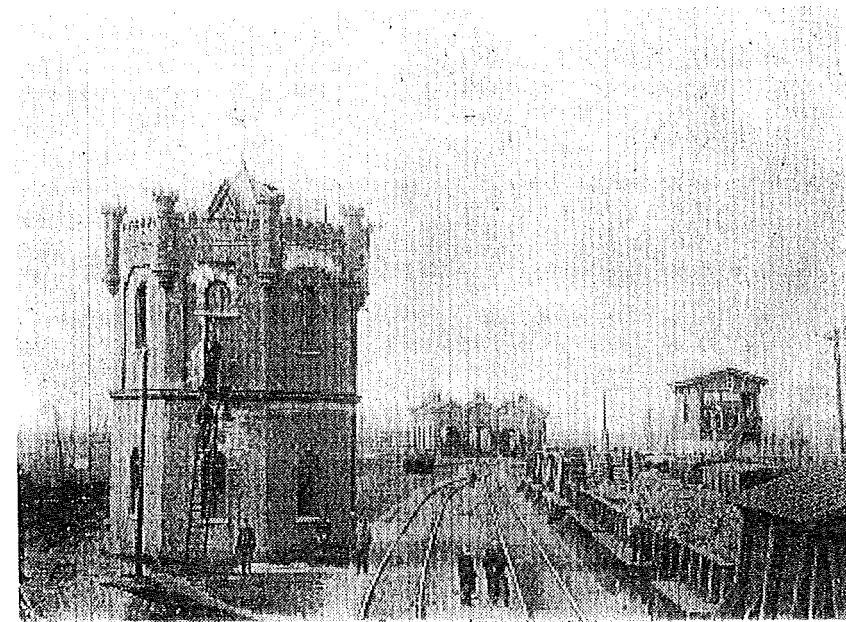
In plaats van de trein kwam er een lijndienst van de BBA, of je kon met de trein naar 's Hertogenbosch en terug via Breda, en dan moest je overstappen in Boxtel.

Wie weet wat er de komende eeuw ons te wachten staat in verband met de aanleg van de HSL ?

De bewoners van de Streeplandseweg en de Westelijke Parallelweg, die daar zo landelijk wonen, moeten elders een stekje opzoeken.

Hierbij enkele plaatjes zoals het nu nog is.

Bron : Fietsen over monumenten.

Station Lage Zwaluwe
Gebouw waterbezorging en bergplaats locomotieven

SECRETARIAAT : Postbus 199
4760 AD ZEVENBERGEN
BANKREKENING : ABN-AMRO, 47.81.59.986
MUSEUM : Zuidhaven 17

Dhr. W.A. van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ Bergen op Zoom

Zevenbergen, 22 maart 2000.

Geachte heer van Ham,

Zoals eerder met u afgesproken zend ik u twee bewijssnummers van onze periodiek "Oud Nieuws", waarin uw artikel over wapen en vlag van de gemeente Moerdijk is opgenomen.

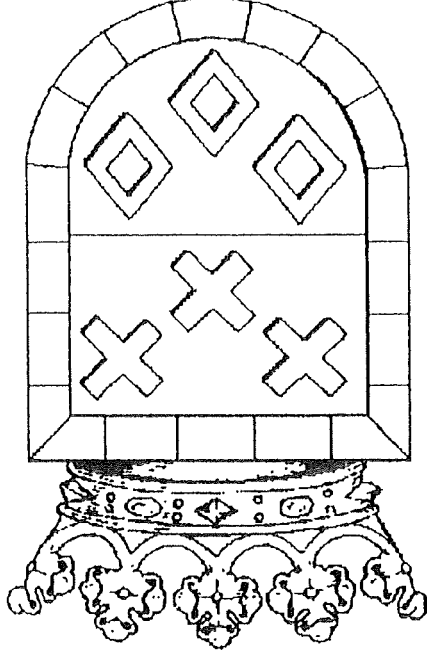
Met vriendelijke groet,

Namens bestuur Heemkundekring Willem van Strijen
De secretaris,

E.M.J. Nieuwenhuize-Wabeke.

Het gemeentewapen.

Voor de nieuwe gemeente bestond de schuinkruisje van zilver. Er werd kenmerklijk nog verondersteld dat de vroegere gemeentenaam Zevenbergen voor het nieuwe gebied zou blijven voortbestaan, zodat beide ontwerpen een van de voormalige gemeenten, of 2. het vaststellen van een geheel nieuw wapen.

[tekening Piet Bultma]

Verder lagen er de volgende overwegingen aan ten grondslag : a. dat de voormalige gemeenten Zevenbergen en Klundert schuinkruisjes hadden gevoerd die ontleend waren aan het wapen van het geslacht Van Strijen, zijnde drie rode schuinkruisjes op goud. Hier werd de Zevenbergse variant het meest bepalend geacht, dus in zilver drie rode schuinkruisjes; b. dat Fijnart, Standdaarbuiten en Willemstad deel hadden uitgemerkt van het markiezaat van Bergen op Zoom, waarvoor in feite het wapen van de stad Bergen op Zoom gold, zijnde (meestal) in rood drie zilveren schuinkruisjes.

2. Als alternatief stelde de Hoge Raad van Adel dat het in principe mogelijk zou zijn uit te gaan van een combinatie van het wapen van de 'belangrijkste gemeente' met (een gedeelte) van het wapen van 'De Glymes'. De Raad vroeg zich echter af of dit een esthetisch bevredigend resultaat zou kunnen opleveren. Bovendien zou, volgens de Raad althans, laatstgenoemd wapen bij verschillende andere Noord-Brabantse gemeenten voorkomen. De NCWV en de heemkundekringen waren het er reeds bij de eerste contacten over eens, dat een dergelijke

1. De Hoge Raad van Adel legde bij zijn schrijven van 21 april 1997 aan het gemeentebestuur enige wapenontwerpen voor, waardoor het gehele gebied van de nieuwe gemeente kon worden gerepresenteerd. De twee ontwerpen konden worden omschreven als : A. Gedeeld van zilver en keel en over alles heen drie schuinkruisjes van het een in het ander, of : B. een schild, doorsneden; I. in zilver twee

maar tevens de band vasthouden met het verleden van het gehele gebied of van de belangrijkste onderdelen daarvan. Hierbij moesten de nodige beperkingen in acht worden genomen : een te groot aantal tekens zou een goede herkenbaarheid bemiddelen, vooral indien het wapen als brieftroefje of anderszins in verkleinde vorm zou worden weergegeven.

De nieuwe gemeentenaam verwijst naar de moerdijk, een 'dijk om een moer', dat wil zeggen een ringdijk die een veengebied omgeeft, met het doel daarbinnen de turf te winnen, of als brandstof, of - indien het veen is verzilt - om daaruit zout te winnen. De commissie stelde voor de moerdijk weer te geven door een zoom die het gehele schild omvat. Deze is samengesteld uit rechthoekige blokken (geen vierkanten) van sabel (zwart) en goud : kleuren die voorheen in de wapens van alle voormalige gemeenten binnen dit gebied, behalve in dat van Zevenbergen. Symboolsch gezien kan sabel de turf voorstellen, goud de welvaart die vooral werd gebracht door de inpoldering van hetzelfde gebied. De belangrijkste symbolen in de voormalige gemeentewapens waren schuinkruisen (minder juist ook Sint-Andrieskruisen genoemd) en malien (doorboorde ruiten).

combinatie, hoe dan ook, het uitgangspunt zou moeten zijn bij het tot stand komen van een ontwerp. Het verschildende andere Noord-Brabantse gemeentewapens zou voorkomen ging inmiddels niet meer op, omdat al deze gemeenten, afgezien van Rucphen, ondertussen opgeheven waren. Het bestuur van de nieuwe gemeente Woensdrecht had toen nog geen definitief besluit genomen inzake het toekomstige wapen. Het Glymes-wapen komt ook niet voor in het wapen van de gemeente Halderberge die eveneens uit vroegere delen van het Markiezaat van Bergen op Zoom is gevormd. Zeker voor de bewoners van de voormalige gemeenten die thans van de gemeente Zevenbergen deel uitmaken vormde het wapen van dit Bergse markiezen-geslacht een als lookaal symbool herkenbaar element. Gezien het hierna besprokene speelden door de Hoge Raad van Adel voorgestelde ontwerpen in het vervolg van de procedure geen rol van betekenis meer.

Tijdens overleg met vertegenwoordigers van de heemkundekringen dat in mei plaatsvond, werden namens de NCWV een aantal ontwerptekeningen voorgesteld, waarbij de voorkleur bleek uit te gaan naar keuze twee, rekening houdend met het inmiddels genomen besluit voor een nieuwe gemeente-naam. Naam en wapen behoren immers bij elkaar te passen. Het wapen moest de nieuwe naam symboliseren, schuinkruisen in een schildhoofd te

Volgens de commissie dienden de kleuren zwart en geel een duidelijke plaats in te nemen omdat zij de naam van de gemeente in beeld brengen. In het voorliggende ontwerp vulten zij de vlucht : het uitwaaiende gedeelte van de vlag , het twee derde deel gerekend vanaf de zijde tegenover de stok.

Het aantal andere figuren dat aan het gemeentewapen werd ontleend, was verder beperkt tot het uiterst noodzakelijke, namelijk van iedere soort een, in de nieuwe vlag dus een schuinkruis en een malle. In het ontwerp waren zij op de meest gunstige plaats aangebracht, namelijk in de broeking (aan de zijde van de stok). Bij raadsbesluit van 27 november 1997 werd de vlag dienovereenkomstig vastgesteld. De omschrijving in het besluit luidt als volgt : twee evenhoge banen, van wit en groen, met een lengte van een derde en vier evenhoge banen van zwart en geel, met een lengte van tweederde van de vlaglengte. In de witte baan is een rood schuinkruisje geplaatst en in de groene baan een witte malle, beide figuren met een hoogte van tweevijftide van de vlaghoogte.

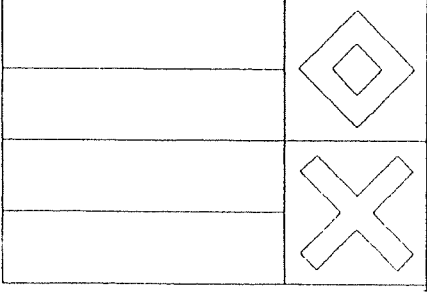
In het raadsbesluit werd een aantal elementen weggelaten, uit de omschrijving zoals de NCWV die in haar advies had opgenomen, namelijk de termen 'broeking' en 'vlucht' zoals die in de vlaggenkunde voorkomen. Deze zijn verangen door cijfermatige omschrijvingen van de verhoudingen ten opzichte van de vlaglengte. Ook veel de vermelding van de dikte van de armen van het schuinkruis en van

keel; II. in sinopel drie malen van zilver; een schildzoom, geblokt van saelen gouden kroon van vijf bladeren."

De gemeentevlag.

Het gemeentebestuur van Zevenbergen verzocht reeds in maart 1997 aan de Hoge Raad van Adel om een advies met betrekking tot het vervaardigen van de keuze voor een van de voorgestelde ontwerpen voor een gemeentewapen.

Nadat Burgemeester en Wethouders zich in principe hadden uitgesproken voor het gekozen wapenontwerp kon in oktober in overleg met vertegenwoordigers van de heemkundekringen de keuze worden bepaald voor het ontwerp voor een gemeentevlag zoals dat door de NCWV werd voorgesteld.

Evensals bij het wapenontwerp het geval was, werd ervan uitgegaan dat het aantal symbolen op de vlag moest worden gereduceerd om tot een eenvoudige, goed herkenbaar geheel te

op een veld van sinopel (groen), zoals zij bij de wapens van de uit de vroegere Markiezaat voortgekomen gemeenten pasten.

Het schild zou, conform hetgeen in de genoemde brief van de Hoge Raad van Adel van 21 april 1997 was gesteld, worden gedeekt met een gouden kroon van vijf bladeren. Deze vorm werd ontleend aan die van de kroon welke het wapen van de voormalige gemeente Willemstad dekte. Het is bijvoorbeeld algemeen gebruikelijk de kroon te ontlenen aan de meest 'rijke' kroon van die op de wapen van de samengevogde gemeenten. De commissie zag de kroon als een symbool van de gemeentelijke autonomie en adviseerde daarom met de meeste nadruk van het gegeven recht daarop gebruik te maken.

Na schriftelijk overleg met de Hoge Raad van Adel namens het gemeentebestuur werden door de NCWV enige wijzigingen in de schildzoom aangebracht, voornamelijk wat de breedte van dit onderdeel betreft. Op 22 september kon een definitief advies worden uitgebracht. In het raadsvoorstel werd de essentie van het raadsvoorstel door Burgemeester en Wethouders overgenomen.

De gemeenteraad besloot op 27 november voor het aangenomen ontwerp bij de kroon verlening aan te vreden; I. in zilver drie schuinkruises van Deze vond plaats bij Koninklijk Besluit van 6 maart 1998, no. 97.005987. De omschrijving luidt als volgt : 'Doorsneden; I. in zilver drie schuinkruises van malen waren in zilver

plaatsen, zoals in een van de voornamen, werd door gemeentebestuur en heemkundekringen minder aanvaardbaar gevonden. De positie van deze kruisen komt in de wapens van de voormalige gemeenten niet voor en was in het desbetreffende ontwerp slechts op grond van esthetische inzichten toegepast.

Mallen waren geplaatst in de wapens van de voormalige gemeenten Fijnaart c.a., Standdaarbuiten en Willemstad. Zij vormden het meest opvallende onderdeel van beide eersitgenoemde wapens; in dat van Willemstad stonden zij in de benedenhelft van het schildje, dat gehouden werd door de Brabantse leeuw. Meer dan zilveren schuinkruisen op keel gaven zij aan dat dit deel van het gebied vroeger tot het Markiezaat van Bergen op Zoom had behoord. In de wapens van de voormalige gemeenten waren zij otwel zilver, hetgeen correct is otwel van goud, hetgeen een minder juiste variant is die met name sinds de achttiende eeuw voorkwam.

Het gekozen voorontwerp voorzag in een doorsneden schild.

Deze verdeling verschatte de mogelijkeheid het wapen een historisch verantwoorde kleurstelling toe te passen. Voor wat de in het wapen atgebeelde schuinkruisen betreft, werd de voorkeur gegeven aan de kleur rood op een wit veld, die voorkwam in dat van de voormalige gemeente Zevenbergen, het oudste wapen van die van de samengevogde plaatsen. De malen waren in zilver

Drs. W.A. van Ham
Noordsingel 140
4611 SJ Bergen op Zoom
tel. 0164 243265
b.g.g. 0164 241930

Bergen op Zoom, 5 juli 1999.

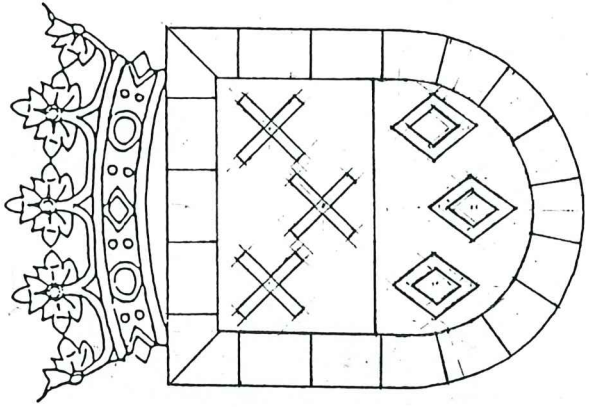
Zeer geachte mevrouw,

Tegen het opnieuw publiceren van mijn artikelje in uw periodiek heb ik volstrekt geen bezwaar. Wel zou ik graag twee 'bewijsnummers' van het tijdschrift ontvangen waarin u het opneemt.

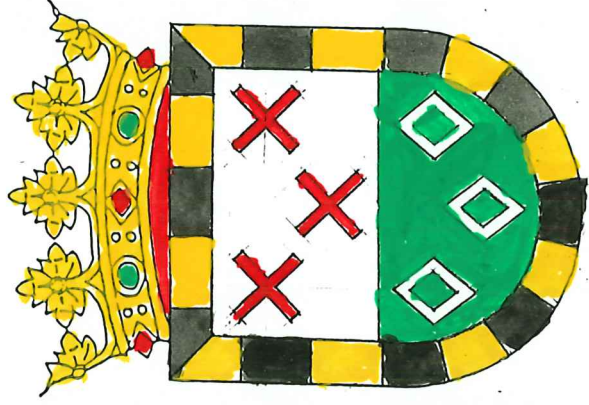
Met hoogachting en vriendelijke groeten,

(Willem van Ham).

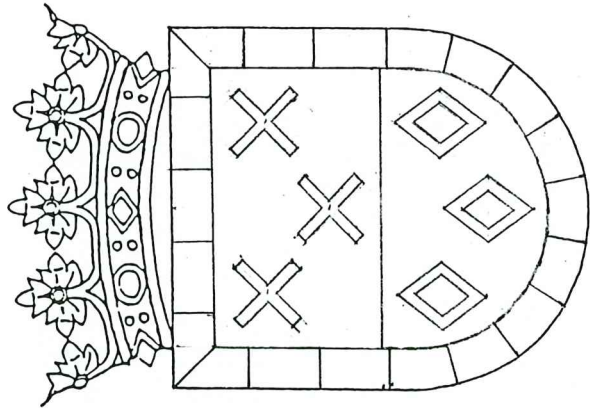
Aan mevr. E. M. J. Nieuwenhuize - Wabeke
Heemkundekring Willem van Strijen
postbus 199
4760 AD Zevenbergen.

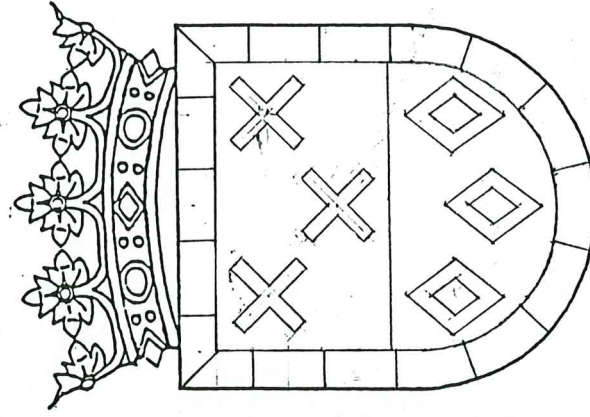
17 no 3

18 no 4

14 no 5

16 no 6

ADVIESNOTA
AAN BURGMEESTER EN WETHOUDERS

Poststraat nr.: 2.07.13 - 804

Zevenbergen, 10 maart 1998

Onderwerp: Beschikbaarstelling gemeentevlag aan derden

Bij schrijven dd. 5 maart jl verzocht Sportvereniging De Groene Ster te Zevenbergen om beschikbaarstelling van een vlag van de gemeente Zevenbergen om beschikbaar te stellen. Desgevraagd werden wel op incidentele basis gemeentevlaggen uitgereikt bij bijzondere gebeurtenissen, zoals jubilea en/of het behalen van een kampioenschap o.i.d. Daarnaast kan het mogelijk zijn dat de gemeentevlag wordt aangeggeven dat in het verleden ook een vlag van de voorzitter van de afdeling atletiek, handbal en judo wordt gebruikt op het sportpark De Knip.

Omtrent het beschikbaarstellen van een gemeentevlag door de voormalige gemeente Zevenbergen kan worden gesteld dat uit navraag van medewerkers van de voormalige gemeente Zevenbergen is gebleken dat het aldaar niet gebruikt werd op incidentele basis gemeentevlaggen beschikbaar te stellen. Desgevraagd werden wel op incidentele basis gemeentevlaggen uitgereikt bij bijzondere gebeurtenissen, zoals jubilea en/of het behalen van een kampioenschap o.i.d. Daarnaast kan het mogelijk zijn dat de gemeentevlag wordt aangeggeven dat in het verleden ook een vlag van de voorzitter van de afdeling atletiek, handbal en judo wordt gebruikt op het sportpark De Knip.

onderwerp: beschikbaarstelling gemeentevlag aan derden

1. geen gemeentevlaggen om niet permanent aan sportverenigingen beschikbaar te stellen;
2. de sportverenigingen en andere instanties in de gelegenheid te stellen tegen betaling van de kosten via de gemeente een gemeentevlag aan te schaffen en daartoe een publiekrechtelijke te verrichten in De Moerdijkse Bode (facultatieve dienstverlening);
3. voor sportverenigingen en andere instanties de mogelijkheid te openen om bij bijzondere en incidentele gebeurtenissen tijdelijk een vlag van de gemeente in bruikleen te krijgen (afdeling facultaire dienstverlening);
4. Sportvereniging Groene Ster te Zevenbergen te informeren omtrent de bovenstaande gedragingen.

AKKOORD

Resultat: *q*

Postbode/overname van de Bode
FBV Postbode/overname van de Bode
FBV Postbode/overname van de Bode

Afdeling / Samensteller		Vergaderting		agenda nummer		Afdelingshoofd		Inwonerszaken		Grondgebied		Middelen		Staf		Vertrouwelijk / n	
d.d.		d.d.		d.d.		d.d.		d.d.		d.d.		d.d.		d.d.		d.d.	
M		W		W		W		W		W		W		W		W	

Akte (in overleg met voorlichting)		Overleg met <i>Overeenstemming J/n</i>	
☒ Voorlichten door middel van gemeentelijke Informatieurbriek ☐ Uitlezen persbericht ☐ Beliegen persconferentie ☐ Beworbrriet ☐ Uitlegen speciale voorlichtingsbrochure ☐ Op andere wijze		Gemeenteraad d.d. <i>—</i> Datum: <i>—</i> Commissie: <i>ABZ/ZZ+W/RO+O/Fin+S/MVT</i> ing.stuk/belids.v/gr.licht	

Voorstel: geen gemeentevlaggen om niet permanent aan sportverenigingen beschikbaar te stellen;
2. de sportverenigingen en andere instanties in de gelegenheid te stellen tegen betaling van de kosten via de gemeente een gemeentevlag aan te schaffen en daartoe een publiekrechtelijke te verrichten in De Moerdijkse Bode (facultatieve dienstverlening);
3. voor sportverenigingen en andere instanties de mogelijkheid te openen om bij bijzondere en incidentele gebeurtenissen tijdelijk een vlag van de gemeente in bruikleen te krijgen (afdeling facultaire dienstverlening);
4. Sportvereniging Groene Ster te Zevenbergen te informeren omtrent de bovenstaande gedragingen.

Klunder, 10 maart 1998

J.A.M. Hereljgers

Samensteller : J.Hereljgers
Afdeling : bestuurssecretaris
Steldatum : 10 maart 1998
Onderwerp : beschikbaarstelling gemeentevlag aan derden

Boyl - vlag

Moordijk 16-6

Beste Willem,

Ik zou/moet je nog op de hoogte brengen van de 'gebruiken' rondom het wapen en de vlag van Moerdijk. Uit het gemeentelijk dossier betreffende wapen en vlag is mij duidelijk geworden dat jij tot in detail op de hoogte bent van de wijze van totstandkoming en betekenis.

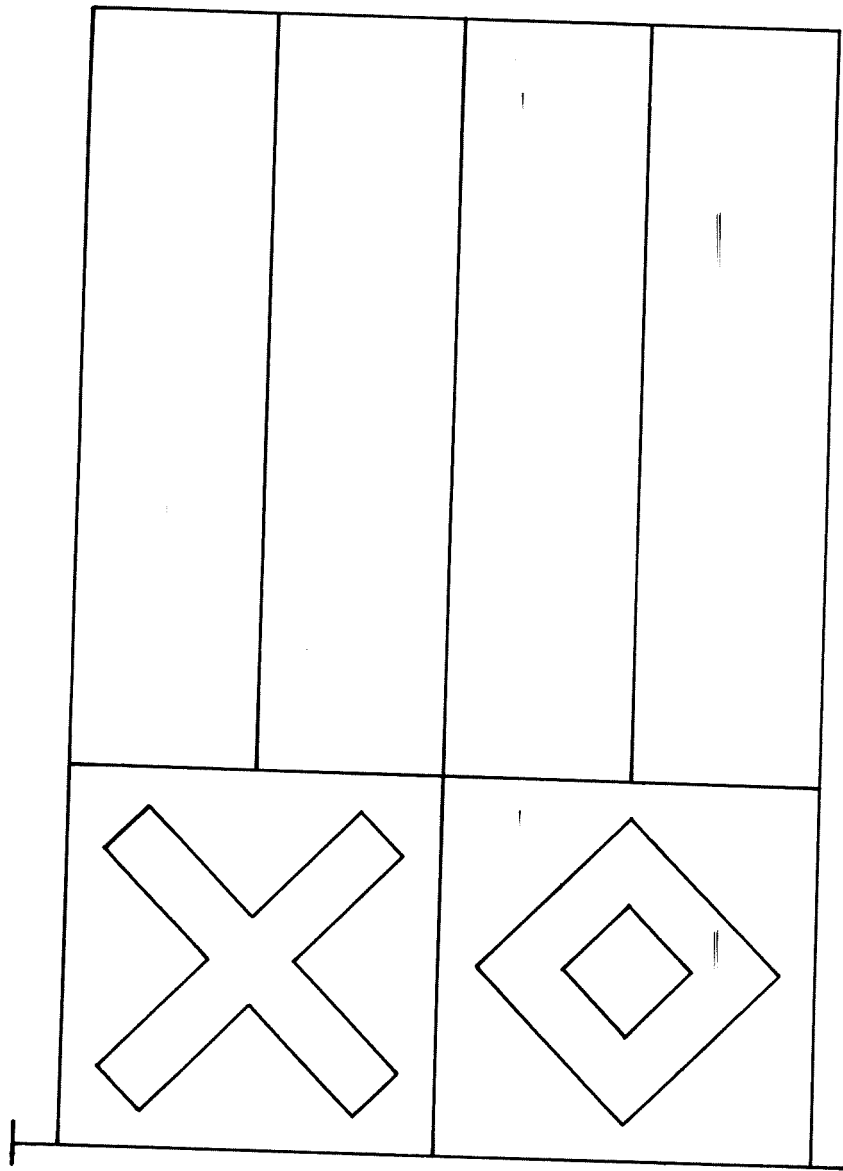
Op de brieven die de gemeente verzendt (zie jouw eigen dossier over wapen en vlag) wordt niet het wapen gebruikt, maar een logo. Het gemeentewapen wordt naar men mij vertelde zo goed als nooit gebruikt. Het staat op de ambtsketen en daar blijft het bij. In het kader van de huisstijl is er voor gekozen om een logo als herkenbaar element te gebruiken. Bijgaand een kopie van een intern advies (huisstijl).

Ten aanzien van het gebruik van de gemeentevlag werd in 1998 een nieuw beleid vastgesteld. Zie bijlage (gemeentevlag).

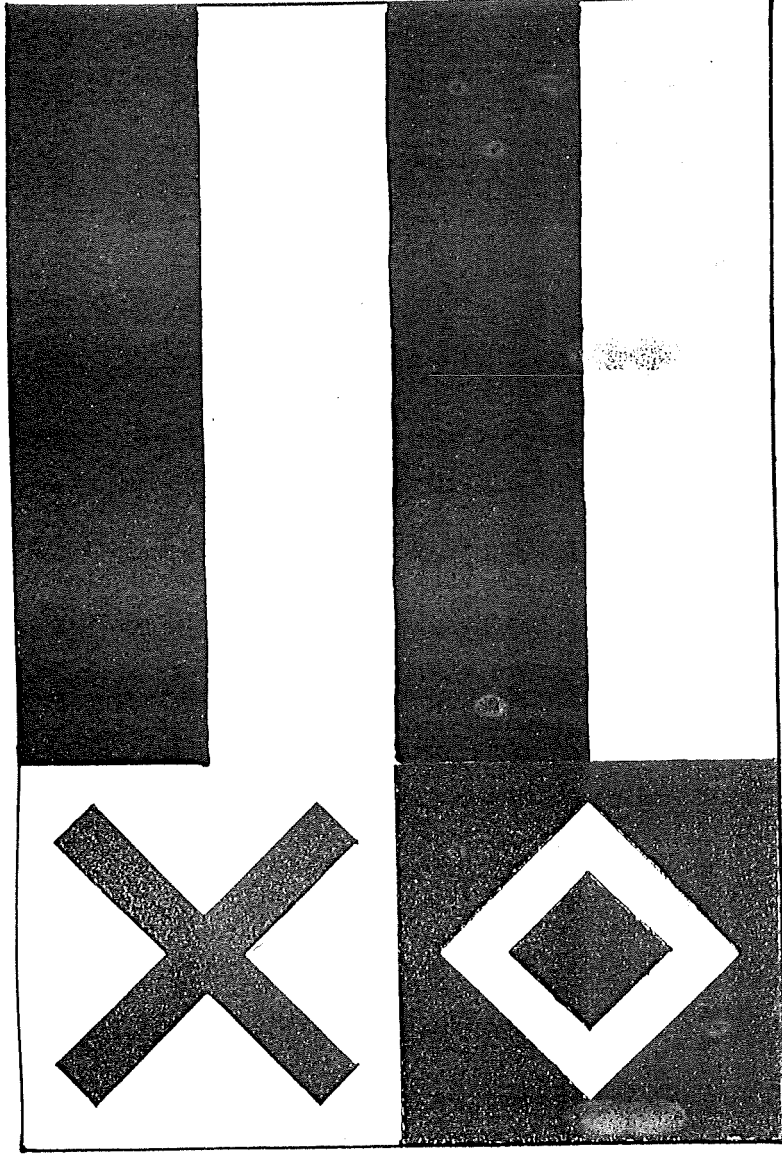
Mochten er nog onduidelijkheden zijn dan hoor ik het wel.

Met vriendelijke groet,
Rieni Voermans

37 benidks

MOERDIJK

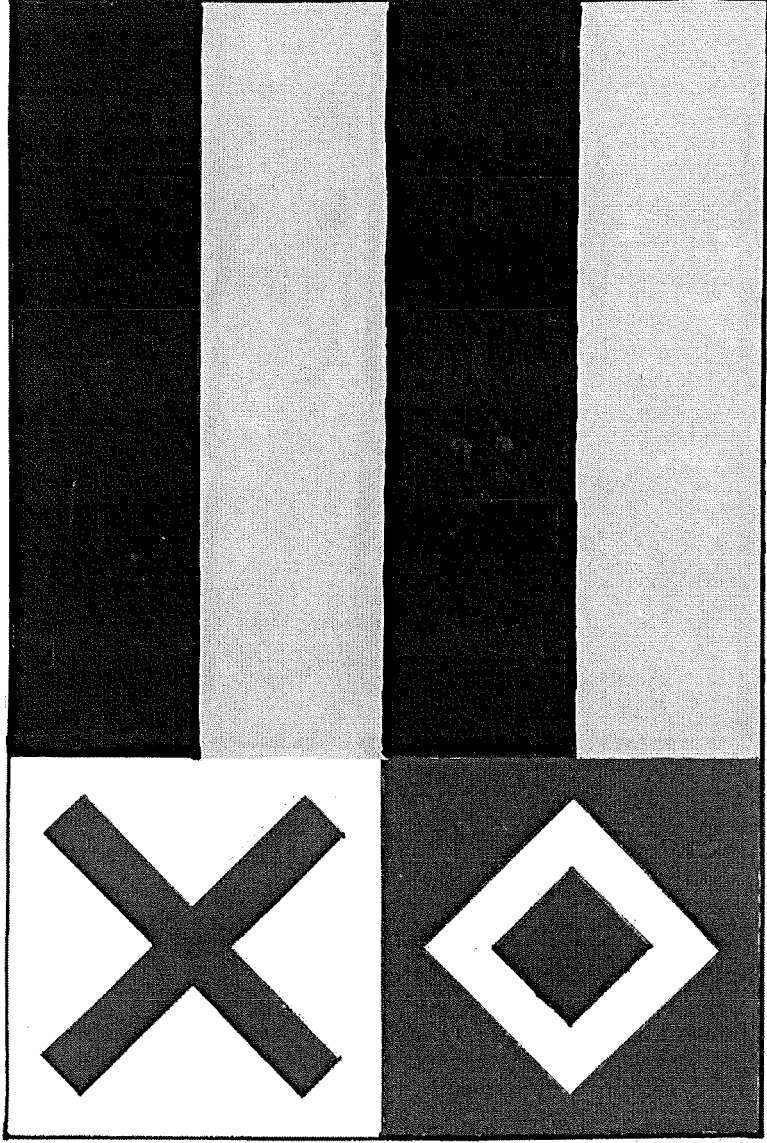
Omschrijving: twee evenhoge banen, van wit en groen, met een lengte van eenderde en vier evenhoge banen van zwart en geel, met een lengte van tweederde van de vlaglengte. In de witte baan is een rood schuinkruisje geplaatst en in de groene baan een witte malie, beide figuren met een hoogte van tweevijfde van de vlaghoogte.

Raadsbesluit: 27 november 1997

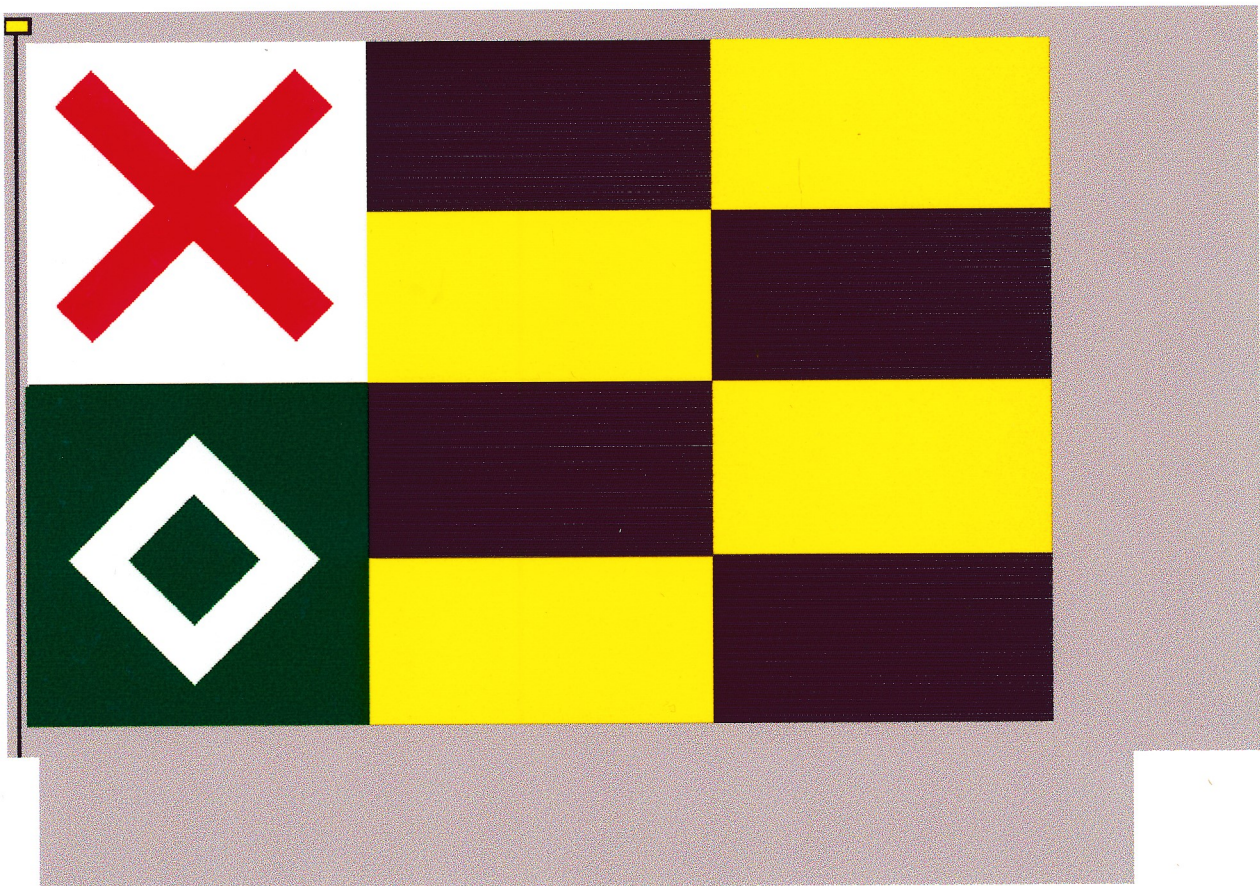
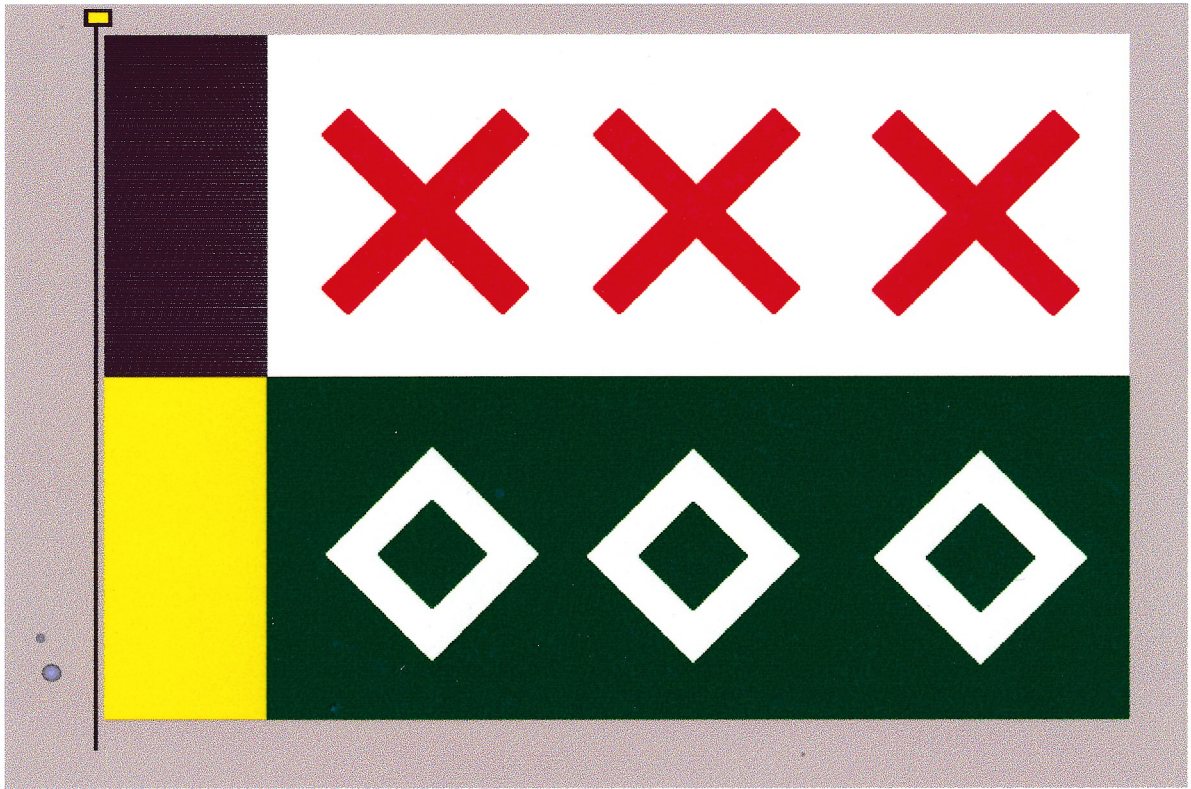
Advies H.R.v.A.: - (zie 97-10)

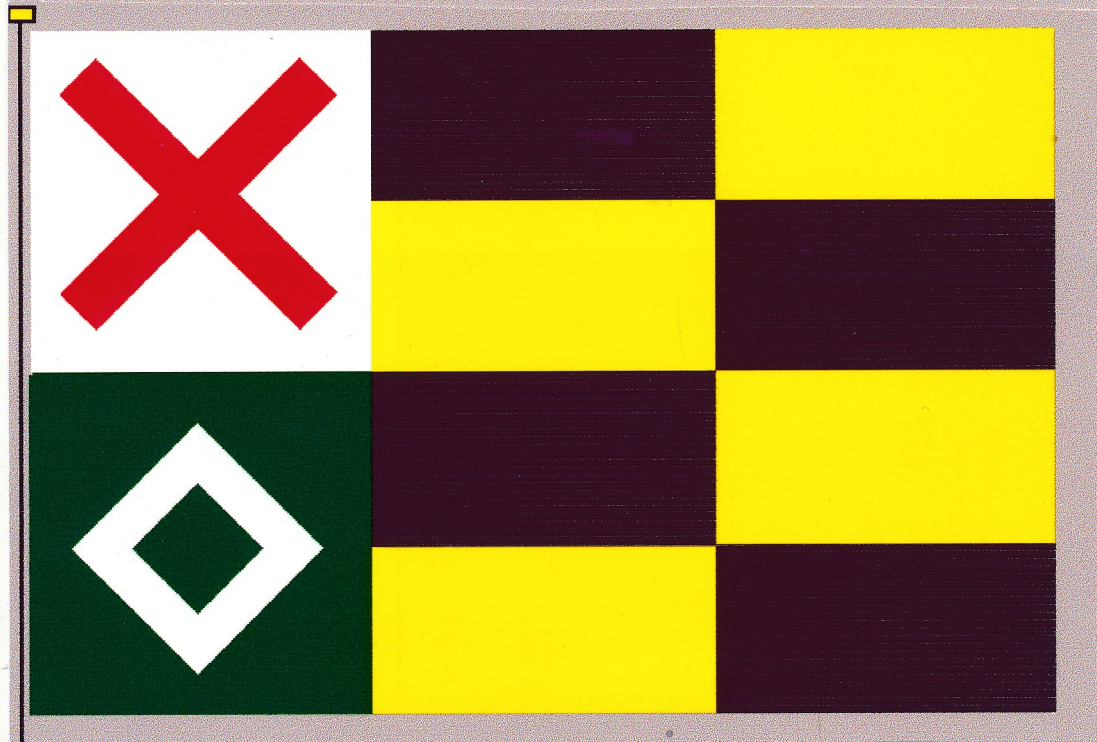
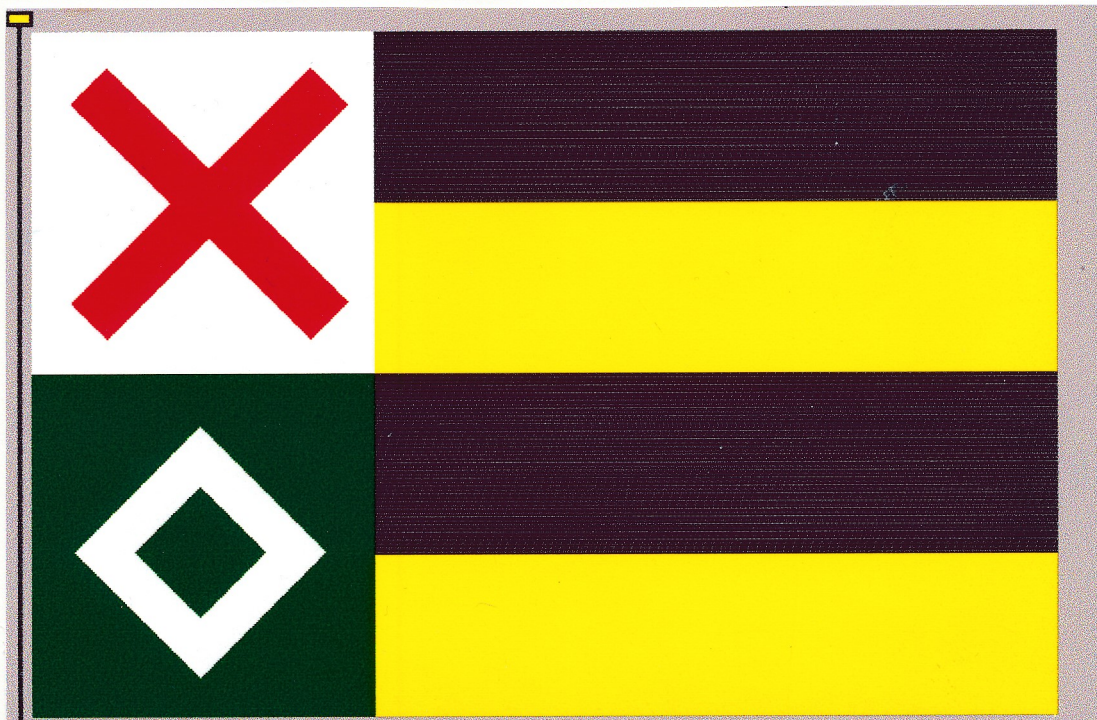
N.B. De vlag is vastgesteld door de (nieuwe) gemeente Zevenbergen die per 1 april 1998 Moerdijk heet.

MOERDIJK

Omschrijving: twee evenhoge banen, van wit en groen, met een lengte van eenderde en vier evenhoge banen van zwart en geel, met een lengte van tweederde van de vlaglengte. In de witte baan is een rood schuinkruisje geplaatst en in de groene baan een witte malie, beide figuren met een hoogte van tweevijfde van de vlaghoogte.

Gemeente Zevenbergen

De raad der gemeente Zevenbergen;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders dd. 27 oktober 1997;

gelet op het bepaalde in het Koninklijk Besluit van 23 april 1919, Staatsblad 181 en artikel 147 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

1. Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden te verzoeken tot verlening van een nieuw gemeentewapen voor de gemeente Moerdijk, met de navolgende omschrijving:

"doorsneden; I in zilver drie schuinkruisjes van keel; II in sinopel drie maliën van zilver, een schildzoom, geblokt van sabel en goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van vijf bladeren";

2. Een gemeentevlag vast te stellen conform de bij dit besluit tekening, waarvan de omschrijving luidt als volgt:

twee evenhoge banen, van wit en groen, met een lengte van een derde en vier evenhoge banen van zwart en geel, met een lengte van tweederde van de vlaglengte. In de witte baan is een rood schuinkruisje geplaatst en in de groene baan een witte malie, beide figuren met een hoogte van tweevijfde van de vlaghoogte.

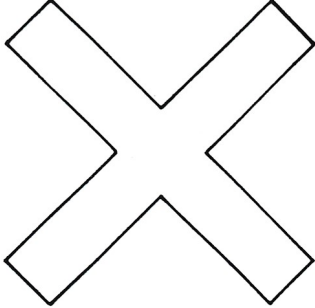
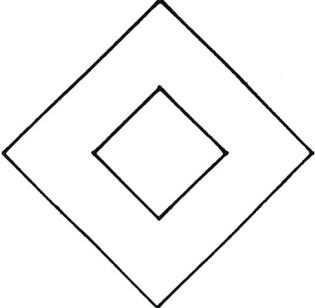
3. Dit besluit ter kennis te brengen van de Hoge Raad van Adel.

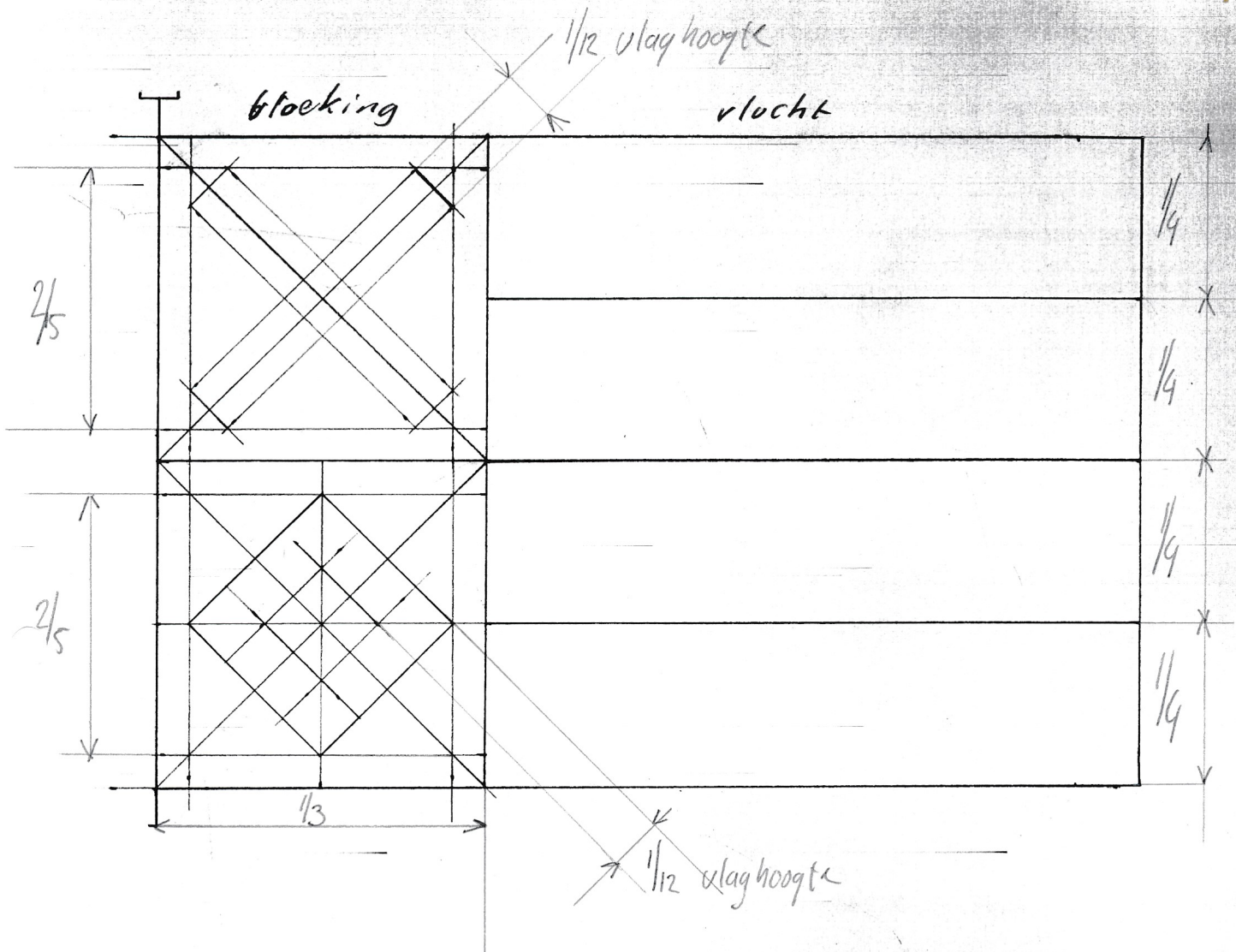
aldus vastgesteld door de raad van de gemeente Zevenbergen in de openbare vergadering van 27 november 1997,

de raad voornoemd,
de secretaris,

de voorzitter,

AP. MOERDYK

Moe r d y h

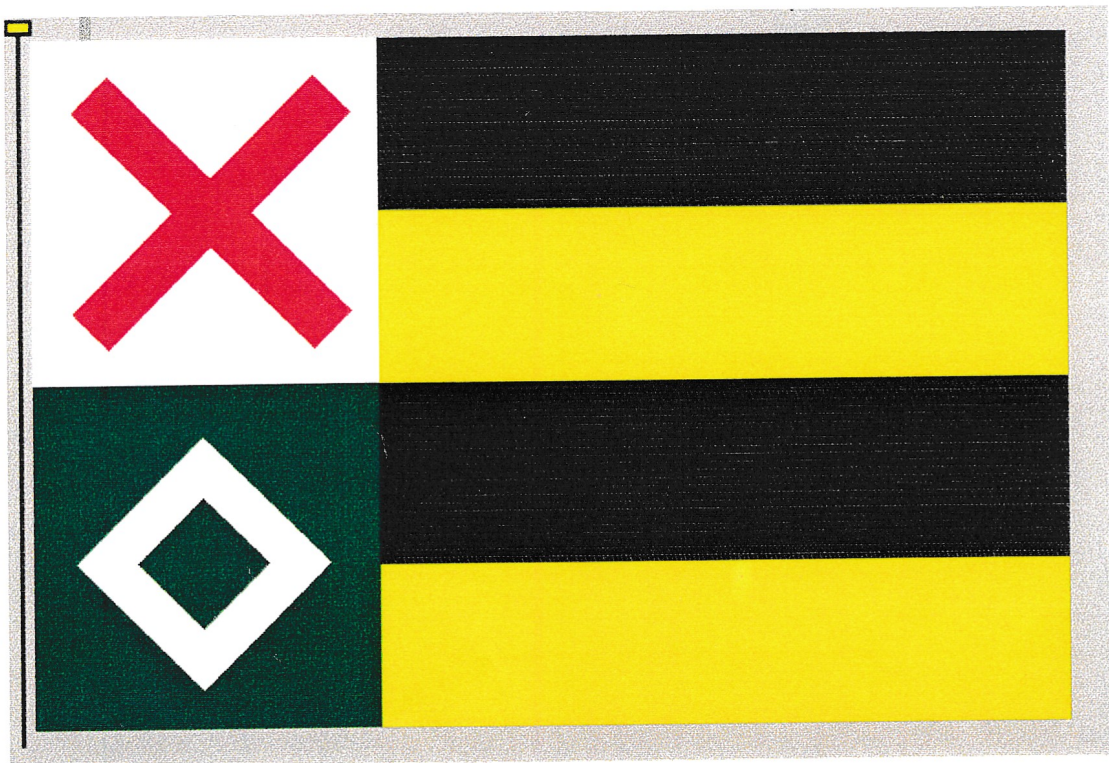
hrvis $\frac{2}{5}$ vlag hoogte 4 even hoog horizontaal binnen

matie $\frac{2}{5}$ vlag hoogte

~~dikte~~ breedte van ~~arm~~ arm hrvis en ~~in arm~~ arm

dikte matie $\frac{1}{12}$ vlag hoogte

Bloeking = $\frac{1}{3}$ vlag lengte

Behoort bij besluit van de raad
der Gemeente Zevenbergen d.d. 27 NOV. 1997
mij bekend de gemeentesecretaris

A handwritten signature in blue ink, written over the text of the official statement.